

AZ ELVESZETT VILÁG

ELSŐ RÉSZ

1.

Végre egyedül maradtunk, Gladys és én. Életem sorsdöntő órája érkezett. Most fogom megtudni, meg kell tudnom: mi vár reám? A szívem hevesen dobogott, de szó nem jött ki a számra. Különben sem vagyok valami kitűnő szónok. Most azonban, amikor pedig a legnagyobb szükségem lett volna rá, teljesen cserbenhagyott az ékesszólás művészete.

A csendet Gladys törte meg.

- Ned - mondotta -, ugye, maga most kérni akar tőlem valamit.

- Honnan tudja? - kérdeztem, ámultam.

- Ezt mi, nők, mindig kitaláljuk - felelte Gladys.

Egy pillanatra elhallgatott, azután ismét megszólalt.

- Ne kérjen tőlem semmit, Ned. Kérésével csak megzavarná a barátságunkat.

- Ha szólok, Gladys, higgye el, csak a természet parancsának engedelmeskedem.

- És mit parancsol önnek a természet?

- Hogy megmondjam... Hogy megmondjam: szeretem, és megkérem, legyen az én kicsi feleségem.

- Én azonban nem szeretem önt, Ned.

- Nem szeret?

- Nem.

- Olyan csúf vagyok?

- Sőt! Kedves. És csinos.

- A jellemem ellen van kifogása?

- Ön gentleman.

- Akkor hát?...

- Mást szeretek, Ned.

- Gladys! Nem lehet nálam hívebb barátja senki! Gondolja csak el, kérem: mi minden lettem magáért! Antialkoholista. Vegetáriánus. Aviatikus. Teozófus. Ha ez kevés, megpróbálom, hogy...

- Ne fáradjon, Ned. Már az is baj, hogy ennyi minden lett. Én azt akarom, hogy az uram ne hozzám alkalmazkodjék, hanem én alkalmazkodjam hozzá. Az uram erős, tapasztalt férfi legyen, aki még hírből se tudja, hogy mi a félelem. Ismerje nevét és csodálja az egész világ. És engem... irigyeljenek, mert a felesége vagyok.

Felállt, őzike tekintetét rám emelte, s búcsúra nyújtotta a kezét:

- Én csak híres emberhez megyek feleségül, Ned.

- Híres ember leszek, Gladys... Mondja, feleljen a kérdésekre, kérem: ha híres ember leszek, a feleségem lesz?

Gladys lesütötte a szemét.

- Előbb kapja csak nevét szárnyra a hír! Azután... De ne beszéljünk a távoli jövőről, Ned! Már fél hat. És hatra magának a szerkesztőségben kell lennie...

Elbúcsúztam, és elhatároztam; hogy Malone Ned nevét megismertetem az egész világgal.

2.

- Malone, maga ügyes fiú. A bányarobbanás kitűnően sikerült, a southwarki tűz is csinos volt. Ami pedig a readingi rablógyilkosságot illeti: azt a legteljesebb mértékben helyeseltem.

Mondanom sem kell, hogy nem vagyok sem gyűjtogató, sem rablógyilkos. Riporter vagyok. A Hírlap riportere. És Ardle szerkesztő úr, a Vörös Ardle, a riportjaimat dicsérte.

- Ezek után szívesen bíznék magára valami nagyobb és érdekesebb feladatot is, Malone...

- Én is éppen arra akartam megkérni, szerkesztő úr! Küldjön ki valamilyen izgalmas, kalandos, rejtélyes eset felderítésére...

- Szabadulni akar az életétől?

- Ellenkezőleg. Meg akarom szerezni magamnak a boldogságot...

- Volna egy ilyen esetem...

- Bízza, kérem, rám...

- Nem bánom... Challenger professzor rejtélyéről van szó. Ismeri Challenger professzort?

- Aki a *Déli Újság* munkatársának betörte a fejét?

- Azt.

- Egy óra múlva ismerni fogom.

- Nono!

- Csak bízza rám, Mr. Ardle. Az én fejemet nem fogja betörni. Csak azt az egyet mondja még meg, miről nevezetes ez a Mr. Challenger?

- Arról nevezetes, hogy tudományos expedíciót vezetett Dél-Amerikába, és ott állítólag repülő sárkányokkal, majomemberekkel, négy méter magas, kenguru alakú szörnyekkel csatázott, özönvíz előtti lényekkel... Amit persze nem akar neki elhinni senki sem.

- Majd kiderítjük, szent-e, vagy örült.
- Sok szerencsét, Malone!
- Köszönöm szépen, Mr. Ardle!

A lexikonban ez állott Challengerről:

"Született 1863-ban. Főiskolai tanulmányait az edinburghi egyetemen végezte. 1892-ben ő lett a British Museumban. 1893-ban az embertani osztály élére állították. Megnyerte az állattani aranyérmét. Tagja a... itt kétszázötvenkilenc tudományos egyesület címe következett. Részt vett abban a tudományos vitában, amely Weissmannról s Darwinról folyt, s állásfoglalása Európa-szerte nagy feltűnést keltett."

- Tehát ez a vesszőparipája! - gondoltam magamban. S már meg is született agyamban a terv, hogyan férközzem hozzá.

A következő levelet intéztem címére:

•Uram!

Bár nem vagyok szakember az embertan tudományában, sőt inkább járatlan vagyok, mint szakképzett, mégis sokat foglalkoztat a Darwin-Weissmann-probléma. Boldog lennék, ha erről Önnel beszélgetést folytathatnék.

Azután egy természettudományos évkönyvet vettem elő, s megkerestem a címét. Benne volt:

London W. Kensington. Enmore park.

A levelet sürgős és ajánlott jelzéssel küldtem a postahivatalba. És vártam.

3.

Két nap múlva megérkezett a válasz.

"Ugyanazzal a rokonszenves őszinteséggel, amellyel Ön bizonyítványt állított ki az embertanban való járatlanságáról - írta Mr. Challenger -, vallom be, hogy undorodom a felületes újságíróktól. Minthogy Ön nem is akarja a hozzáértő szerepét játszani, azt hiszem, hogy nem tartozik a skriblereknek abba a fajtájába, amelyet fentebb megjelöltem. Tehát nem bánom, eljöhét hozzám. És majd beszélgetünk. Levelem borítékjának előmutatása ellenében szolgám majd bevezeti Önt..."

Fél óra hosszat csöngettem a kapun. Félig süket, bizonytalan korú férfi fogadott. Eleinte nem akart beengedni, de a tanár írásának láttán megnyihült. Beléptem. A szolgálta előrement, hogy bejelentsen. Mialatt várokoltam, a hall egyik mellékajtaja kinyílt, s egy sovány asszony jelent meg a küszöbön.

- Ismeri a férjemet? - kérdezte.
- Még nem volt szerencsém.
- Akkor talán hasznát veheti egy jó tanácsomnak.

- Előre is köszönöm, asszonyom!
- Ne vitatkozzék velem.
- Nem vitatkozom velem.
- És ha dühös lesz, menjen gyorsan ki a szobából.
- Kimegyek.
- S ha nem lehet...
- Ah!
- ...csöngessen. Én rögtön feljövök. Dél-Amerikáról akar beszélni velem?
- Igen, asszonyom.
- Ez a legveszedelmesebb. De talán sikerül. Sok szerencsét!

Ezzel Mrs. Challenger eltűnt.

Egy perc múlva megjelent a süket inas, és intett, hogy kövessem.

Kék szemű, torzonborz üstökű, nagy szakállú óriás volt Challenger professzor. Külsőjéből erő, energia, lendület áradt, de volt benne valami erőszakos, heves, türelmetlen fanatizmus s nem kevés kesernyesség.

- Ön egész úton idáig azon gondolkozott - mondta -, hogyan terelje majd óvatosan a beszélgetést a Weissmann kontra Darwin-perről, amelyről levelében említést tett, dél-amerikai expedícióra, amelyre tulajdonképpen kíváncsi, és amelyről cikket akar írni a lapjába. Én megkímélem önt a fejtörés fáradságától, és elmondom, amit tudni akar. De egyetlen szóval se szakítson félbe, és óvakodjék attól, hogy ellentmondjon. Akkor nem fog a *Déli Újság* munkatársának sorsára jutni!

Saját érdekeemben megígértem, hogy nem szólok közbe, Challenger pedig belefogott elbeszélésébe.

4.

- Dél-Amerikában két esztendővel ezelőtt jártam. Az Amazonas folyó középső folyásának állatvilágát tanulmányoztam, anyagot gyűjtöttem egy készülő nagy munkámhoz, s vizsgálódásaim befejeztével hazafelé vettem az utamat. Egy alkonyaton ismerős cucama indiánok falvához értem, ahol már nagyon vártak. Odamenet ugyanis szintén megpihentem a faluban, és néhány indiánt kigyógyítottam különféle nyavalyájából, s most, amikor visszaérkeztem, az indiánok jelekkel azt adták tudtomra, hogy valakinek ismét sürgős szüksége van orvosi kezelésre. A főnök egy kunyhóba vezetett. A kunyhóban, nagy ámulatomra, nem indián beteget találtam, hanem fehér embert, akinek nem csak a bőre volt fehér, de fehér volt a haja is. Az albínó azonban már nem adott munkát nekem, mert még mielőtt a faluba érkeztem volna, elköltözött az élők világából. A bennszülöttek sem ismerték. Jeleikkel azt adták tudtomra, hogy az idegen egyedül jött falujukba, s csaknem haldoklott már akkor is, amikor odaérkezett. Az albínó fekvőhelye mellett hátizsákja hevert a

földön, s a hátizsák tartalmából kitűnt, hogy szegény: festő volt és költő, és kiderült a neve és a címe is. Maple White: ez volt a neve, és Michiganben lakott a Lake Avenue-n. Maple White megörökítette az Amazonas vidékének néhány táját, s írt egy csomó verset. Ezeken kívül a következő holmikat találtam a cókómókja között: egy festékesdobozt tele színes krétákkal, néhány kefét, egy hajlított csontot, azt, amely ott fekszik az íróasztalomon, egy olcsó revolvért, s néhány térképet. Már-már elfordultam a halottól, amikor észrevettem, hogy rongyos kabátja valamitől eláll a mellén. A vázlatkönyvét tartogatta a kabátja alatt Maple White, ezt itt, ni. Rongyos, piszkos egy könyvecske, de nincs a könyvtáramban egyetlen olyan kötet sem, amelynek lapjait nagyobb áhítattal forgatnám, mint ezt a vázlatkönyvet. Tekintsen bele!

Nagy várakozással ütöttem fel a könyvet. White mester eleinte indián leányokat és asszonyokat választott modelljéül, s csak amikor rájuk unt, kezdett el állatokat rajzolni. Csúf, malac formájú állatokat, és majdnem csőrös állkapcsú, undorító hullóket.

- Ugye, ezek krokodilusok? - kérdeztem.

- Aligátorok! Krokodilus aligha akad Dél-Amerikában - felelt Challenger. - De lapozzon csak tovább! A következő oldalon ugyanis soha nem látott állatok szörnyű körvonalai meredtek felém, rettentő rémeké, amilyenek csak ópiumszívók álmaiban bukkanhatnak fel. Az egyiknek madárfeje volt, de puffadt hasa s pikkelyes farka. Púpos hátát szarutaréj éktelenítette el.

- Hát ehhez mit szól? - kérdezte kezét dörzsölve Challenger.

- Meseszerű...

- És mit gondol: mi bírhatta rá a festőt arra, hogy ezeket a szörnyeket lerajzolja?

- Talán a whisky!

- Más magyarázat nem jut az eszébe?

- Milyen magyarázat képzelhető még?

- A legegyszerűbb.

- ?

- Az, hogy Maple White találkozott ezekkel az állatokkal!

- Szentől szembe? A valóságban?

- Szentől szembe! A valóságban!

Hangosan felnevettem volna, ha eszembe nem jut a *Déli Újság* riporterének feje, amelyet Mr. Challenger bevert, és ha eszembe nem jut Challenger asszony intése, így csak ezt feleltem:

- Tanár úr, ön tréfál. Ön tudós. Ön nem gondolhatja komolyan, amit mond.

Challenger arca vérvörösre vált. Riadt szemem már a csengőt kereste. De nem történt semmi. Challenger uralkodott magán, nagyot nyelt, és a kifogástalan udvariasság hangján így szólt:

- Mélyen tisztelt uram! Ön egy ostoba lajhár.

Azzal háttal fordított. Már azt hittem, faképnél hagy, de nem azt tette. A könyvtárhoz lépett, és abból egy könyvet vett elő.

- Ide nézzen! - mondotta.

A könyvet Lancaster Ray, a híres természettudós írta. A címe ez volt: Az őskor állatvilága. A jurakorszak.

A könyv egy színes nyomatú képnél nyílt fel. A kép őskori állatok rekonstruált alakjait ábrázolta. A híres tudós rekonstruált őskori állatai meglepő hasonlatosságot mutattak azokkal, amelyeket Maple White rajzolt le, Challenger szerint: közvetlen megfigyelés után.

- Ez mindenesetre nagyon különös - mondtam.

- De azért még mindig nem ismeri el az igazamat?

- Lehet, hogy talán az amerikai is látott egy ehhez hasonló képet, és arról vetette papírra ezt a szörnyet.

- Tegyük fel, hogy így volt - hagyta helyben türelmesen a tanár. - Kérem, most nézze meg figyelmesen ezt a csontot.

Ezzel átnyújtotta azt a hat hüvelyk hosszú csontot, amelyet a festő hagyatékában talált.

- Nézze meg, és mondja: mit gondol, milyen állaté volt?

- Talán valami vad óriásé. Indián óriásé.

Challenger egy kis csészéből babszem nagyságú csontocskát vett elő, és a hat hüvelyk hosszú csont mellé tette le.

- Látja! Ez a babszem nagyságú csont ugyanaz a csont az emberi csontrendszerben, mint az állatéban, ama bizonyos állatéban, amelyet Maple White képe ábrázol; az, amelyet ön a kezében tart, s amely különben íróasztalomat díszíti. Az egyik hat hüvelyk. A másik babszemnyi. A két lény méretét ez a két adat pontosan megadja.

- Talán valami elefánté volt...

- Dél-Amerikában elefántokat keres? Ember! Nem szégyelli magát?

- Vagy...

- Elég volt a találgatásból! Figyeljen! Én nem intéztem el olyan könnyen a dolgot, mint ön. És amikor a csontot s White képeit megláttam, elhatároztam, hogy nem térek vissza addig, amíg a rejtélynek a végére nem jártam. Felvilágosításokért elsősorban az indiánusokhoz fordultam, és arról győződtem meg, hogy az indiánusok

legendáiban egy rejtélyes világ sejtelve él, és szörnyeké, amelyeket az őserdők uralnak. Bizonyára hallott már Curupuriról.

- Soha.

- Curupuri az indán legendákban az erdő szelleme. Rettenetes, rosszakaratú, félelmetes. A külsejét leríni senki sem tudja. De minden törzs egyetért abban, hogy merre kell őt keresni. Arra, abban az irányban, ahonnan a michigani albínó jött. Kétségtelennek látszott, hogy valami szörnyű rejlik arrafelé, s én elhatároztam, hogy felderítem, mi!

- S hogyan fogott hozzá? - kérdeztem, s ekkor már nagyon foglalkoztatta képzeletemet Challenger kalandja.

- Úgy, hogy kéréssel, rábeszéléssel, ígéretekkel, fenyegetéssel rávettem néhány bennszülöttet arra, hogy elvezessen Curupuri birodalmába, arra a vidékre, ahol még sohasem járt kutató, s szerencsétlen elődöm előtt talán ember sem járt. Kérem, nézze csak meg ezt a lemezt!

Szürke, elmosódott fényképlemezt tartott elém, amelyen igen homályosan ugyan, de felismerhető volt az a trópusi tájkép, amely a leggyakrabban fordult elő Maple White vázlatai között, a háttérben félelmetes, meredek sziklafallal, jobboldalt egy óriás pálmával ékes, piramis alakú sziklával.

- A lemez nincs kifogástalan állapotban - mondta magyarázatképpen Challenger. - Felfedezőútamról hazajövet ugyanis csónakom felborult a folyón, számos szerzeményem az Amazonasba veszett, és kidolgozatlan lemezeim, bár sikerült azokat megmentenem, jórészt tönkrementek. De azért ezen, itt ni, kivehet néhány vonalat, amelyek Maple White rajzait igazolják.

- Valóban - feleltem -, bár a kép homályos, a rajz s a lemez hasonlósága szembetűnő.

- Elhiszi tehát, hogy Maple White legalábbis járt azon a tájon, amelyről a rajzait készítette, s a fantasztikusan meredek sziklafal, a különös, óriási fák stb. nem képzeletének a teremtményei?

- Elhiszem.

- Ez is eredmény. Most azonban folytatni fogjuk a vizsgálatot. Nézze meg jól ezt a sziklacsúcsot. Mit lát rajta?

- Egy óriási fát.

- És a fán?

- Valami madárfélét.

A tanár nagyítóüveget nyomott a kezembe.

- Valóban, nem tévedtem. Most már egészen tisztán látom, hogy a fán madár ül. A csőre óriási. Olyan, mint egy pelikán.

- Nem gratulálok a jó szeméhez, uram - mondotta Challenger. - Ami ugyanis a fán gubbaszt, az sem nem madár, sem nem pelikán, hanem egészen más állat.

- Közelről látta?

- Elejtettem!

- Ugyan! De hiszen akkor bizonyítéka is van állításai igazolására!

- Sajnos, nincs. Mert ez a zsákmány is odaveszett a folyóba. Azaz nem egészen. Mert utánakaptam, és a szárnyának egy része a kezemben maradt. Itt van!

- Óriási denevér szárnyához hasonlatos - kockáztattam meg.

- Egyáltalán nem. Ön kissé túlságosan tájékozatlan az állattan elmeiben, uram. Sohasem képzeltem volna, hogy egy szerkesztő még a madárszárny és a denevérszárny között való különbséget sem ismeri. A madárszárny, uram, a mellső végtagoknak, a karnak felel meg. A denevérszárny a kéz három ujja között feszülő finom hártya. Ez azonban, amit ön itt lát, egyik sem a kettő közül. Aminthogy az, ami a fán gubbaszt, sem nem madár, sem nem denevér.

- Akkor hát mi? - kérdeztem, s éreztem, hogy amúgy is kevés tudományomból teljesen kifogytam.

Challenger egy nagy könyvet vett elő, és felnyitotta. A könyvben özönvíz előtti állatok rekonstruált képei sorakoztak egymás mellett. A tudós rámutatott az egyikre.

- Ez az az állat! Ha összehasonlítja a két szárny szerkezetét, azét, melyet a kezében tart, s ezét itt, a képen, erről könnyen meggyőződhet.

- És hogyan hívják ezt az állatot?

- Csak tudományos neve van, mert mielőtt még a ma használatban lévő nyelvek valamelyike is kialakult volna, ez a fajta már kiveszett. A tudományos neve: pterodaktyl, amelyet talán repülő sárkánynak lehetne fordítani. Fogas csőre volt és csupasz teste.

Az előttem fekvő könyv, az elém tárt adatok mind valószínűsítették a tanárnak azt az állítását, hogy őskori szörnyeteggel került szembe azon a vidéken, amelyről a szerencsétlen Maple White fantasztikus vázlatait készítette.

- Nem vagyok tudós - mondtam -, de úgy érzem, uram, hogy az ön feltevései helytállóak, és hogy az, amit most öntől hallok, újságírói pályafutásomnak legnagyobb szenzációja. Ön valóságos Kolumbusz. Felfedezett egy letűnt világot. Visszatalált a rendes időszámítás kezdete előtt való tizenötödik évezredbe. Bocsásson meg, hogy egy pillanatig is kételkedtem önben. Már nem kételkedem. Sőt hiszek!

A tanár lecsukott szemmel, a jóérzés látható jelével hallgatta beszédemet. Amikor semmit sem válaszolt, türelmetlenül kértem:

- Kérem, folytassa nagyszerű kalandja elbeszélését!

- Sajnos, az nemigen bővelkedik új fordulatokban. Utolért az esős évszak, aminek a trópusokon megbénító hatása van. Mozgási szabadságomban erősen korlátoztak az esők, és készleteim is fogytán voltak. Megkíséreltem, hogy a piramis alakú szikla

tetejére feljussak, de nem sikerült megtalálnom a felvezető utat. Ellenben megállapítottam, hogy ez a meredek, istentelenül magas sziklafal itt egy fennsík fala, s hogy ez a fennsík megközelíthetetlen. A repülő sárkány is arrafelé szállt, amikor a piramis alakú szikláról elrepült. Azt hiszem, hogy ezen a fennsíkon lehetne megtalálni a rejtély kulcsát. Sajnos, a sziklafalat megmászni teljesen lehetetlen, de még a tövéig is nehéz eljutni, mert szörnyű mocsár veszi körül, tele mérges kígyókkal, undorító varangyokkal, lázat hozó miazmákkal.

- S a fennsík felől az élet más jeleit nem tapasztalta?

- Nem kételkedem benne, hogy a fennsíkon van élet. Néha furcsa hangok hatoltak hozzám az éjszakában.

- És mit gondol, Maple White hol találkozott különös állatszörnyeivel?

- Nem kételkedem benne, hogy a fennsíkon. Ő alighanem szerencsésebb volt nálam, és megtalálta a fennsíkra vezető utat.

- De hát mivel magyarázza ön azt, tanár úr, hogy ezen a fennsíkon tizenöt-húsz évezreddel ezelőtti állatok élnek?

- A következő magyarázatot találtam: a fennsík, egészen kétségtelenül, vulkanikus képződmény. Ezt a feltevést a bazaltsziklák is igazolják. Egy vulkanikus kitörés a fennsíkot kiemelte környezetéből, mégpedig igen magasra emelte ki, és szinte függőleges falakkal határolta el a világ többi részétől. A fennsíkon a kréta- és a jurakor klímája s viszonyai változatlanul fennmaradtak, s ezekben a viszonyokban természetesen változatlanul tovább élnek azok a növények s azok az állatok, amelyek ezen a vidéken a kréta-, illetve jurakorszakban éltek, s amelyek máshol, a viszonyok változása következtében, kipusztultak. Ezek az állatok általában igen hosszú életűek voltak, s fennmaradásukat ez a körülmény is lényegesen előmozdította.

- Ön tehát azt hiszi, hogy a fennsíkon viszontláthatnánk a tizenötezer év előtti világot?

- Azt!

- Fantasztikusan hangzik, de az ön előadása után magam sem kételkedem többé benne. De mondja csak, uram! Miért nem hívta fel erre a hallatlanul szenzációs esetre az illetékes körök figyelmét?

Challenger elkeseredetten, s dühösen legyintett.

- Felhívtam. Kinevettek. Nem hittek nekem. Irigyelni kezdtek. El akartak némítani, lehetlenné tettek, félbolondnak minősítettek, mert kissé, no, hogy is mondjam, lobbánékony a természetem. De ma este fényes tanújelét akarom adni az önuralmamnak, s ezennel meghívom erre a látványosságra.

Azzal egy belépőjegyet vett ki a tárcájából, s átnyújtotta.

- A Zoológiai Társulatban ugyanis ma este Waldron Perceval előadást tart a történelem előtt való korokról, s az elnökség engem szemelt ki arra, hogy előadását megköszönjem. Megköszönöm. De nem lesz benne köszönet.

- Ott leszek! - feleltem lelkesen.

Mire Challenger barátságosan kipenderített a szobájából.

Gladys! Valami azt súgja nekem, hogy nemsokára híres ember leszek!

5.

Amikor Challenger a terembe lépett, gúnyos megjegyzések fogadták. A hallgatóság nevetett és pissegett. Mellettem orvostanhallgatók ültek. Hozzájuk fordultam:

- Önök nem hisznek Challenger felfedezésében?

- Humbug az egész! - felelték.

- De a bizonyítékai...

- Nem bizonyítékok...

- Az amerikai festő...

- ...sohasem élt...

- S a vázlatkönyve?

- Challenger fabrikálta.

- A fényképek?

- Homályosak.

- S a repülő sárkány a fa tetején?

- Nem repülő sárkány. Holló.

- S a csont meg a szárny?

- Valami jóféle angol marha csontja és...

Az elnök megrázta csengőjét, s Waldron Perceval az emelvényre lépett. Karcsú, magas, elegáns férfi volt. Sima és kellemes hangon adott elő, mindenki számára érthető modorban s eléggé elmésen.

A világ teremtéséről beszélt, természettudományi magyarázatokat fűzött a Biblia elbeszéléséhez, s ismertette a föld őskorának történetét. Előadásának vége felé rátért az őskor állataira, s ekkor, többek között, szerencsétlenségére azt találta mondani, hogy ezek az állatok, amelyek szörnyű külsejükkel megrémítik az embert, ma már csak múzeumi rekonstrukciók formájában s képeken élnek.

Amikor Waldron Perceval idáig jutott, egy mély hang szakította félbe.

- Ez kérdés! - dörögte a hang.

Waldron Perceval azonban nem zavartatta magát, s így folytatta:

- Szerencsére az őskor rémei valamennyien letűntek a föld színéről.

- Kérdés - dörögte a közbeszóló ismét.

- ...s legfeljebb csontjaikat hozzák felszínre az ásatások.
- Kérdés!
- El sem képzelhető, hogy a föld bármely pontján is megélhetne ma bármelyikük.
- Elképzelhető!
- ...s teljesen tudománytalan...
- ...az a sok ostobaság, amit ön itt nagyképűen összevissza fecseg, Mr. Waldron!

Erre óriási kavarodás tört ki. Az elnök rendreutasította Challengert, mert hiszen természetesen ő volt a közbeszóló, de kilátásba helyezte neki, hogy később személyes kérdésekben felszólalhat.

Waldron sápadtan és idegesen, néhány mondattal befejezte az előadását, s utána az elnök valóban Challengernek adta meg a szót.

- Hölgyeim és uraim! - kezdte Challenger. - Nekem jutott az a megtisztelő feladat, hogy Waldron úrnak megköszönjem azt az előadást, amelyet tartott. Gyönyörű előadás volt. Waldron úr tudományos felkészültsége hasonlatos amaz állatokéhoz, amelyekről beszélt szembetűnően: őskor (nagy derűltség), amit azonban nem lehet rossz néven venni tőle. De nem lehet rossz néven venni az én közbeszólásaimat sem. Waldron úr és csekélységem között ugyanis, ami az őslénytant illeti, egy kis, de nem egészen lényegtelen különbség van. (Felkiáltások: Mi az a különbség? Halljuk! Halljuk!) A különbség kettőnk között, igen tisztelt hölgyeim és uraim, az, hogy Waldron úr soha életében nem látott őslévyeket. De én láttam. (Nagy zaj. Kavarodás. Felkiáltások: ezt mindenki mondhatja! Bizonyítsa be! Már újra kezdi! Ez a vesszőparipája!) Igenis láttam őslényeket, és jártam a fészük táján, sőt lőttem is közülük egyet! (Hazudik!) Álljon elő az, aki engem hazugnak mondott!

A diákok csoportjából egy alacsony, ijedt emberkét löktek előre. Challenger rákiáltott:

- Be tudja bizonyítani, hogy hazudtam?

A kis ember rémülten dadogta:

- Nem is állítottam, hogy hazudni méltóztatott a tanár úrnak!

A közönség kacagott. Az elnök viharosan rázta a csengőt. Challenger túlkiabálta a lármázókat.

- Önök csak nevetni tudnak! De ezzel a kérdés nincs eldöntve. Ha nem hisznek nekem, cáfolják meg az állításaimat! Vagy ellenőrizték azokat. Ez azonban, persze, nem olyan kényelmes, mint itt ülni és kacagni. (Ohó!) Vagy akad talán önök között olyan bátor ember, aki vállalkozik a rejtelmes fennsík felkutatására?

Egy pillanatra csend lett, s a csendben nyugodt, férfias hang csendült fel, amely azt mondta:

- Vállalkozom rá!

Mindenki meglepetten fordult a hang irányába. A vállalkozó szellemű férfiú egy öregúr volt: Summerlee, az összehasonlító anatómia professzora. A közönség tapsban tört ki. Challenger pedig így szólt:

- Köszönöm kartárs úr, hogy érdeklődik kutatásaim iránt. Engedje meg azonban, hogy figyelmeztessem valamire: az expedíció, amelyet tervez, nehéz és veszedelmes. Ajánlom, vigyen magával fiatalabb kísérőt is. Talán az urak közül erre a szerepre is akad vállalkozó?

Éreztem: elérkezett életem sordöntő pillanata, íme, itt az alkalom arra, hogy újságírói pályafutásom nagyszerű lendületet vegyen. Gladys! Valahol már zöldell az a babér, amellyel híved homlokát övezni fogják! Felugrottam a helyemről, és harsányan mondtam:

- Szívesen elmegyek!

De velem egyidejűleg, ugyanabban a pillanatban, amelyben én, megszólalt egy másik hang is:

- Jelentkezem kísérőnek!

A kettős jelentkezés nagy szenzációt keltett. Az elnök hozzám fordult, s megkérdezte:

- Önt hogy hívják, uram?

- Dunn Malone Edward vagyok - feleltem -, a Hírlap riportere.

- Bravó! - kiáltott valaki a hallgatóság soraiból.

- S ön kicsoda? - fordult az elnök versenytársamhoz.

- Lord John Roxton vagyok - felelte a másik -, trópusi vadász, szenvedélyes utazó, már megjártam az Amazonasnak azt a vidékét, amelyen a titokzatos fennsík elterül, tehát ismerem a terepet.

- Lord Roxton jeles vadász és neves utazó - állapította meg az elnök -, és az is nagyon kívánatos, hogy az ellenőrző expedícióban a sajtó egyik tagja is részt vegyen. Indítványozom tehát: küldje a gyűlés mindkettőjüket Summerlee tanár úr kísérésére!

- Elfogadjuk! - zúgta a tömeg.

Mámorosan az elkövetkezendő kaland előre látható izgalmasságától s attól, hogy ilyen hamar megközelítettem azt a célt, amelyet Gladys tűzött ki eléem, aki azt követelte tőlem, hogy híres ember legyek, mámorosan és kábultan jutottam le a gyűlés terméből a Regent Streetre, s már előre elképzeltem azt a hatást, amelyet a gyűlésről beszámoló riportom tesz majd a közönségre és újságíró társaimra, amikor valaki gyöngéden megérintette a karomat. Megfordultam, Lord Roxton volt.

- Uram - mondotta a lord -, mi, úgy hiszem, bajtársakká lettünk. Engedje meg, hogy ebből az alkalomból kezet szorítsak önnel, és meghívjam egy csésze teára. Lakásom itt van a közelben. Azt hiszem mindkettőnk számára jó lesz, ha kissé kibeszélgetjük

magunkat. Hiszen hosszú időre közös lesz örömünk, bánatunk, életünk. Ugye, nem kosaraz ki? Karon fogott, s befordultunk a Vigo utcába.

6.

Lord Roxton dolgozószobájának padlóját keleti szőnyegek és drága prémek fedték. A falakat kitűnő festmények mellett balerinák és atléták képei díszítették, közöttük pedig olyan győzelmi jelek függtek, amelyek kétségtelenné tették, hogy lord Roxton a legnagyobb sportemberek egyike. A szoba közepén, egy XV. Lajos korabeli gyönyörű aranyozott asztalon ezüst szivarkészlet állott. E mellé az asztal mellé telepedtünk le, és házigazdám frissítőket töltött poharainkba.

A szivarfüst fátylán keresztül figyelmesen megnézhettem érdekes, beesett arcát. Az orra nagyobb volt az átlagosnál, s erősen hajlott. A haja sötétvörös, nyírott bajusza telt, dús, s az álla kihívó. Szürke szeme nyugtalanul pislogott. Volt benne valami Napóleontól s Don Quijotétól egyaránt.

- Ebbe aztán jól belecseppentünk! - kezdte a beszélgetést Lord Roxton. - Vajon képzelte-e ön, amikor ma este a terembe lépett, hogy ez a felolvasás az ön számára egy dél-amerikai és fölöttébb kalandosnak ígérkező expedícióban fog végződni?

- A legkevésbé sem - feleltem.

- Én sem. És most mit szól az esethez?

- El vagyok tőle ragadtatva.

- El van ragadtatva? Hogyan?

- El. Riporter vagyok. Életemem: a kaland.

- Akkor, úgy látszik, sok a hasonlóság a jó riporter s az igazi vadász között.

- Kétségtelenül. Az egyik rendszerint emberre vadászik. A másik vadra.

- És vajon ön tud-e bánni a fegyverrel?

- Rosszul.

- Ez elég nagy hiba. De hát mit tanulnak önök az iskolákban, fiatalember, ha még a fegyverforgatáshoz sem értenek? A mai nevelés, régi meggyőződésem ez nekem, módfelett hiányos. Mit csinál ön például akkor, ha egyszerre, váratlanul oroszlánnal, óriáskígyóval, elefánttal találja magát szemben?

- Londonban az óriáskígyókkal való találkozás a ritka esetek közé tartozik.

- No de Londonban nem is élet az élet!

Nem akartam ebben a kérdésben különvéleményt bejelenteni, nem akartam kifejteni, hogy a Galdysszel való találkozás - talán furcsa, de így van - kellemesebb számomra, mint a legbizalmasabb édes kettes egy csörgőkígyóval, inkább azt kérdeztem bajtársamtól:

- Hisz ön Challenger állításának a valódiságában?

Mire a lord így felelt:

- Dél-Amerika a korlátlan lehetőségek hazája. Engem ott csalódás nem érhet. Ha nem is találok özönvíz előtti szörnyeket, nagy vadakban, ezt biztosra veszem, nem lesz hiány. S én azokkal is beérem.

Ködös, nedves tavaszi reggel indultunk útnak, Summerlee tanár, lord Roxton és én. Ardle szerkesztő is megjelent hajóra szállásunknál, és Challenger is. Átadta zárt levélbe foglalt utasításait, amelyek alapján kutatásainkat végeznünk kellett, és azután így szólt:

- Jobban szeretném, ha nem indulnának el erre a nehéz útra. Én a magam részéről minden felelősséget elhárítok magamról. Ha baj éri önöket, engem nem vádolhat senki.

Önök ellenőrizni akarják állításaimat: tessék! Az ellenőrzés azonban, majd meglátják, veszedelmes munka lesz ez egyszer. Ebben a levélben, itt, ni, mindent megírtam. Megírtam, merre kell menniük és hogyan, hogy eljussanak a titokzatos fennsíkhöz. De a leveletem csak az Amazonas partján, ott és akkor, amikor ezt a borítékon feltüntetett időpont jelzi, szabad felbontaniuk. Előbb nem. És most Isten önökkel, uraim! Malon úr, addig, amíg vissza nem tér, egyetlen sor tudósítást sem küldhet a lapnak. A búcsú pillanataiban egyébként meg kell mondanom, hogy az önnel való megismerkedés lényegesen mérsékelte bennem azt az enyhe utálatot, melyet általában az újságírók iránt éreztem. Ön olyan benyomást tesz rám, mintha nem is skribler lenne, de: férfi.

Challenger most a lordhoz fordult, hogy neki is mondjon valami kellemeset.

- Lord Roxton! Tudom, hogy a tudomány csukott könyv ugyan az ön számára, de feltételezem, hogy a tudományos képzettség hiánya nem fogja önt megakadályozni abban, hogy a jurakorszak óriási vadjai közül néhányat leterítsen. Ehhez sok szerencsét kívánok!

A révkalauz jelzőharangja megcsendült. A hajó elhagyta az öblöt, s kisiklott velünk a nyílt tengerre, titokzatos világ, ismeretlen kalandok felé...

7.

Parában kötöttünk ki, ahonnan egyheti ott-tartózkodás után kisebb hajón, mint amilyen az óceánjáró gőzös volt, folytattuk utunkat a széles és lassú folyású Amazonason. Manoa városában megállapodtunk, s a Brit Iparegylet vezetőjénél szálltunk meg. Ott vártuk be azt az időpontot, amikor már jogunkban állott, hogy felbontsuk Challenger tanár levelét. Mert ennek a levélnek a borítékján ez az utasítás állott:

"Utasítások lord Roxton és társai részére. Felbontandó Manoa városában, július 15-én, pontban 12 órakor."

Lord Roxton maga elé tette az óráját:

- Még hét percünk van - mondta. - A kis öreg szereti a pontosságot.

Summerlee tanár savanyúan mosolygott, és kezébe fogta a borítékot.

- És mit történnék, ha hét perccel előbb bontanánk ki? - kérdezte.

- Tartsuk csak be az előírást!- lord Roxton. - Challenger jóvoltából vagyunk itt, tehát helytelen volna, ha nem követnénk az ő utasításait.

- Szép história, mondhatom! - jegyezte meg Summerlee. - Már Londonban is fonáknak tűnt nekem ez az egész, és mennél tovább vagyok benne, annál fonákabbnak látom. Nem tudom, mi van ebben a borítékban, csak azt tudom, hogy kedvem volna felülni a legelső hajóra, amely visszavinne Parába. Mert okosabb dolgom is akadhat, mint egy bolond utasítására a világot járni. Nos, Roxton, de most már csak felbonthatjuk a levelet?

- Fel! - felelte a lord.

Ezzel felvette a borítékot, zsebkésével felvágta, és kivett belőle egy összehajtott papírlapot. Gondosan széthajtotta, és leterítette az asztal lapjára.

A papírlap tiszta fehér volt. Roxton megfordította. A másik oldal is tiszta fehér volt.

Ámulva, nagy csöndben bámultunk egymásra.

- Ez nyílt csalás! - kiáltott Summerlee. - Legjobb lesz, ha menten hazafelé indulunk és Challenger szemébe vágjuk a szélhámosságát...

- Talán láthatatlan tintával van írva? - jegyeztem meg.

- Nem hinném - felelte lord Roxton. A világosság felé tartotta a papírlapot, aztán hozzám fordult: - Nem, fiatal barátom, itt semmi nyoma sincs annak, hogy erre a papírra valamit írtak volna!

Ebben a pillanatban harsány hang hallatszott a tornác felől:

- Bejöhetek-e? - kérdezte a hang.

S a küszöbön megjelent Challenger vállas, hatalmas alakja.

- Attól tartok - mondotta órájára pillantva -, hogy néhány perccel megkéstem. Amikor önöknek ezt a borítékot átadtam, nem hittem, hogy az én jelenlétem nélkül fogják felbontatni. Úgy terveztem ugyanis, hogy már egy órával hamarabb érkezem. De egy hajókalauz ügyetlensége megghiúsította a tervemet. Elkéstem. És attól is tartok, hogy ezzel kivívtam kollégám, Summerlee tanár rosszállását.

- Uram, őszintén meg kell vallanom - mondotta lord Roxton komoly hangon -, hogy nagyon különösnek találom az ön eljárását velünk szemben!

Válasz helyett Challenger ezt kérdezte:

- Minden útra kész?

- Holnap már indulhatnánk is.

- Akkor hát el is indulhatunk! Utasításokra nincs szükség, mert hiszen a vezetést átveszem én magam. Elejétől úgy terveztem, hogy magam fogom az expedíciót

vezetni, mert hiszen a legkitűnőbb térkép sem pótolhatná az én eszemet és tanácsaimat. Ettől a perctől kezdve tehát én rendelkezem az expedícióval. Az idő drága. Keljünk útra a lehető leggyorsabban, hogy mennél előbb bemutathassam azt, amiért idejöttünk.

Utunkat az Eszmeralda nevű hajón folytattuk, amelyet hétnapi utazás után kenukkal (csónakokkal) cseréltünk fel, minthogy a sekély vízben hajóval tovább nem utazhattunk. Megérkeztünk az ismeretlen világ küszöbére.

A kenuk olyan könnyű anyagból készültek, hogy minden nehézség nélkül mi magunk is kezelhettük azokat. Beraktuk minden ingóságunkat, és két indiánt szerződtettünk, hogy az evezésnél segédkezzenek. Az indiánok ugyanazok - Ataca és Ipetu nevűek -, akik Challenger tanárt már első utazásán is elkísérték. Kissé megrémültek, hogy még egyszer meg kell tenniük ezt az utat, de a főnök teljhatalmú ebben az országban, és ha jó árat kap, habozás nélkül bocsátja embereit az idegenek rendelkezésére.

Holnap eltűnünk az ismeretlen világban. Ezeket a sorokat azalatt írom, mialatt a kenu kifelé visz a folyón, és ez talán az utolsó sor, amit Londonba juttathatok. Challenger biztatása és Summerlee szkepticizmusa után ítélve csakugyan van némi remény arra, hogy érdekes tapasztalatokban lesz részünk.

A kaland talán az életembe kerül. De érted kockáztatom, Gladys!

MÁSODIK RÉSZ

1.

(Dunn Malone Edward levelei szerkesztőjéhez, Ardle-hoz)

Otthon maradt barátaim velünk örülhetnek: célnál vagyunk, és azon a ponton, hogy Challenger tanár állításait már-már igazoltnak vallhatjuk. Igaz, hogy még nem értünk fel a fennsíkra, de már előtte állunk.

Levelemet egy kellemetlen eset elbeszélésével kell kezdenem.

Van két bennszülött szolgánk, akiket még Parában fogadtunk meg: Gomez és Manuel. Vad, fekete fiúk, fürgék és mozgékonyak, akár a párducok. Gomez angolul is tud, de amilyen szolgálatkész, éppoly érzékeny is, és módfelett kíváncsi. Ez a Gomez tegnap este valószínűleg nagyon közel férközött ahhoz a kunyhóhoz, amelyben mi a terveinket megbeszéltük, s ezt meglátta óriás szerencsenünk, Zambó, aki olyan hűséges, akár a kutya. A néger elparancsolta a kunyhótól Gomezt, amiből szóváltás lett. Tettlegességre került a sor, s a félvér, aki amúgy is gyűlölte, leszúrta volna a négert, de Zambó szerencsére még idejekorán lefegyverezte ellenfelét. A dolog szidással végződött, a veszekedőknek békejobbot kellett nyújtaniuk egymásnak, és azt reméltük, hogy ezzel minden rendbejön.

Másnap továbbindultunk. Holmink könnyen belefért a két kenuba. Az expedíció tagjait úgy osztottuk fel, hogy mindegyik kenuba hatan ültek. De tanárt minden

csónakba csak egyet helyeztünk. Én Challengerrel mentem, aki fényes jókedvében volt.

A folyó két partját őserdő borította. Sohasem fogom elfelejteni azokat az érzéseket, amelyeket a titkokkal és rejtelmekkel teli őserdő kiváltott belőlem.

Az óriási fák gyönyörű oszlopokban szöktek a magasba. Koronájukat már alig láthatta szemünk. Gótikus templomok kupolájához hasonló zöld boltozatot alkottak ezek a fakoronák. A zöld boltozaton csak néhány aranyos napsugár tört keresztül, s a fenséges, komor félhomályba a világosság reszkető, finom vonalakat rajzolt.

Az őserdőn gyalogszerrel hatoltunk át.

Mialatt nesztelenül lépegettünk a puha, süppedő mohaszőnyegen, valami nagy csöndesség borult a lelkünkre. Még Challenger is annyira meghatódott, hogy csak nagy néha szólt, s akkor is mindössze egy-két szót.

A cédrusok, a nagy selyemgyapotfák és mahagónifák, valamint a növények pazar gazdagága paradicsommá tették ezt a vidéket. Lángoló színű orchideák, gyönyörűen színezett zuzmók izzottak a fák fekete-barna törzsein, és ahova a napnak egy-egy elsuhanó sugara esett, felragyogott az aranyszínű allamanda, taxónia - bíborvörös csillagerdő, mint valami tündérálm!

Az erdő félhomályában felfelé, a világosság felé törekedett minden, ami élt. Minden növény, a legapróbb is, kúszott és hajlott a kiapadhatatlan fényforrás, a nap felé. Ez a küzdelem megnövelte erejüket. A kúszást a homályból való menekülés közben azok is megtanulták, amelyek eddig nem tudták, így például a közönséges csalán, jázmin, sőt a jacitara pálma is ráfonta szárát a cédrus törzsére, és igyekezett felkúszni a fa koronájáig.

Állatvilágnak nyomát sem láttuk körülöttünk, csak a fejünk fölött, a fák koronáinak napfényében hallatták hangjukat a kígyók, majmok, madarak és lajhárok. Ők is csak ott akartak élni, ahol napfény és világosság van, és bizonyosan csodálkozva néztek le ránk, akik csendesesen botorkáltunk a homályban.

- Errefelé már nincsenek indiánok - mondta Gomez. - Félnék.

- Kitől?

- Curupuritól.

- Curupuri? Ki az?

- Az erdő szelleme - magyarázta lord Roxton. - Neve az ördögével egyenlő. Az indiánok azt tartják, hogy amerre most járunk, erre van Curupuri birodalma. A szörnyek s a borzalmak országa ez, és a világért sem merészkednének ide.

A csónakjaink elhagyását követő kilencedik napig számításom szerint mintegy százhusz mérföldet tettünk meg. A nagy erdő a hátunk mögött maradt. A fák mindig kisebbek lettek, és egyre több lett a bokor körülöttünk. Hatalmas bambuszvadonba kerültünk, amelyen csak úgy sikerült keresztülhatolnunk, hogy fejszéssel és az indiánok kerti késeivel ösvényt vágunk a sűrűségbe. Eltelt egy nap, amíg ezen a

vadonon keresztülvergődtünk. Unalmasabb út ennél nem is képzelhető. A legnagyobb távolság, amelybe elláthattunk, nem volt több tizenkét méternél, és magam előtt sohasem láttam egyebet lord Roxton vászonkabátja hátánál, kétoldalt pedig - alig lábnyi távolságban - a sárga bambuszfalnál. Felülről néha egy-egy késpengényi napsugár hatolt le hozzánk, és - tizenöt lábbal a fejünk fölött - a nád lengette koronáját a sötétkék égbolt hátterén.

Éppen, amikor az éj leszállt, értünk a bambuszerdő szélére, ahol, halálos fáradtan ettől a végtelen hosszú naptól, felütöttük tanyánkat.

Másnap reggel már korán talpon voltunk. Mögöttünk a bambuszerdő meredezett, mintha a folyó menetét akarná jelezni. Előttünk pedig nyílt lapály terült el, amely lassan emelkedett, és amelyet fa alakú páfránybokrok tarkítottak. Az út nagy kanyarulattal púpos dombban végződött.

A dombon Challenger tanár - aki a két indiánnal a csoport élén ment - hirtelen megállt, és merően jobbra nézett. Ő is, mi is mérföldnyi távolságban hatalmas szürke madarat láttunk, amely lassan felszállt a földről, és alacsonyan a páfrányok közé repült.

- Látták? - kiáltotta Challenger izgatottan. - Summerlee, látta?

- Mit gondol, mi lehetett? - kérdezte az Challengertől.

- Meggyőződésem szerint pterodaktyl, repülő sárkány - felelte ez.

Summerlee hangos kacajra fakadt:

- Pteroszamárság! Gólya volt!

Challenger sokkal dühösebb volt, semhogy szólni tudott volna.

Lord Roxton odajött hozzám, kezében volt a messzelátója. Komoly arccal mondta:

- Én már akkor észrevettem, amikor még nem szállt a fák fölé. Nem tudnám megmondani, hogy mi volt, de vadászbecsületemre állítom, hogy ilyen állatot világéltében nem láttam.

Elértünk volna a rejtelmes világ határára, s az most hírnökeiket küldené felénk?

Challenger úgy kering körülöttünk, mint egy büszke páva. Summerlee hallgatag, de még kételkedik. El fog jönni az a nap, amikor minden kétségünknek vége szakad. Addig is José nevű szolgánkkal, akinek karját egy bambusz megsértette, s aki minden áron vissza akar menni, elküldöm önnek ezt a levelet, Mr. Ardle, abban a reményben, hogy meg is kapja. És amint tehetem, ismét írok...

2.

Rettenetes dolog történt velünk! Meglehet, hogy arra vagyunk kárhóztatva, hogy egész életünket ezen a sajátságos, világtól elzárt helyen töltsük.

Olyan zavart vagyok, hogy sem a jelen tényeit, sem a jövő lehetőségeit nem tudom tisztán mérlegelni. Rettenetesnek látom az egyiket, és sötétnek a másikat.

Ember még nem volt nehezebb viszonyok között. Olyan messze vagyunk minden emberi segítségtől, hogy teljesen reménytelen vágyakozni utána. Ha van mód a menekülésre, úgy azt csak saját ügyességünk adhatja meg. Társaim: három jeles, bátor angol ember. Egyedül bennük bízhatom. Ha belenézek az ő nyugodt arcukba, szemükbe, csak akkor éled fel bennem kissé a remény szikrája ebben a nagy vigasztalanságban.

Azon igyekszem, hogy éppen olyan gondtalannak mutassam magam, mint ők, de belül csordultig vagyok aggodalommal.

Most pedig hadd mondjam el - amennyire ez lehetséges - az eseményeknek azt a sorozatát, amely szerencsétlenségünket előidézte.

Amikor utolsó levelemet befejeztem, hétmérföldnyire voltunk a halvány vörös hegyeknek attól a hatalmas láncolatától, amely Challenger tanár állítása szerint a rejtelmes fennsíkot körülzárja. A hegylánc néha ezer láb magasságba is felszökött, és sajátságosan csíkos volt, mint a bazalt. Tetején pazar növényzet virult, de az élet más jelét megfigyelnünk nem sikerült.

Éjjel közvetlenül a fennsík tövébe helyeztük át tanyánkat, és másnap reggel nagy tanácskozást tartottunk arról, hogy miképpen lehetne feljutni a fennsíkra, amelynek sziklafalai nemcsak függőlegesek, de valósággal homorúak, kivájtak voltak. Felmászni legfeljebb arra a csúcsra lehetett volna, amely a fejünk felett emelkedett. De azt meg mélységes szakadék választotta el a fennsíktól. A tanácskozáson Challenger méltósággal elnökölt.

- Első itt-tartózkodásom alkalmával - mondotta -, minthogy utolért az esős időszak, nem volt módom kideríteni azt, honnan lehetne a fennsíkot a legkönnyebben megközelíteni. Megtettem ugyan keleti irányban hat mérföldet, de a fennsík megmászására alkalmas pontra nem akadtam.

- Ha ön kelet felé vizsgálódott - mondotta Summerlee -, akkor mi majd nyugat felé megyünk.

- Ez az! - mondta lord Roxton. - Nagy előnyünk, hogy a fennsík nem nagy kiterjedésű. Ha körüljárjuk, majd megtaláljuk azt a pontot, ahonnan könnyen feljuthatunk rá. Vagy pedig visszakerülünk arra a helyre, ahonnan kiindultunk.

- Arról, hogy könnyen feljussunk, szó sem lehet - mondta Challenger. - Hiszen ha könnyen fel lehetne rá jutni, akkor már rég kipusztult volna az az állatvilág, amely, állításom szerint, éppen a fennsík elkülönítettségénél, hozzáférhetetlenségénél fogva, még ma is él rajta. Nem tartom azonban lehetetlennek, hogy akad hely, ahol egy könnyű ember ugyan felmászhat, nagy, súlyos állat azonban nem. Mindenekelőtt azt kell tehát kiderítenünk, van-e ilyen hely: igen, vagy nem?

- Honnan következteti uram, hogy kell ilyen helynek lennie? - kérdezte Summerlee.

- Onnan, hogy elődöm, az amerikai Maple White megmászta a fennsíkot. Mert ha nem mászta volna meg, hogy láthatta volna azt a szörnyet, amelyet lerajzolt?

- Egyáltalán nincs bebizonyítva, hogy Maple White látta azt, amit lerajzolt - jelentette ki Summerlee élesen. - Egyelőre csak a fennsík létezése bizonyos.

- Szép, hogy legalább ezt elismeri - felelte Challenger. - Szép, hogy nem tagadja le, amit lát.

- A fennsíkot nem tagadom le. De hogy élet lenne rajta: kétkem.

Challenger felnézett a fennsíkra, hirtelen felugrott, nagy ámulatunkra nyakon ragadta Summerlee-t, és megrázta.

- Nos, uram, most is azt állítja, hogy nincs élet odafönn? - kiáltotta magánkívül.

A szikla széle fölött fényes, fekete valami jelent meg. Áthajolt a szakadék fölött, s mi egy nagyon széles csört láttunk, és sajtószerű, lapos ásóhoz hasonló fejet, amely vagy egy percig lekémlt a mélybe, aztán lassan ismét visszahúzódott, és eltűnt.

Summerlee-t annyira lekötötte ez a látvány, hogy mozdulatlanul tűrte, hogy Challenger magasra emelje a fejét.

Most azonban lerázta magáról erőszakos kollégáját, és így szólt:

- Challenger tanár, nagyon örülnék, ha anélkül közölné megfigyeléseit, hogy engem nyakon ragad. Különbben is, egy közönséges óriás hegyi kígyó megjelenése még nem igazolja az ön fantasztikus feltevéseit.

- De élet mégis csak van odafönn, mi? - kiáltotta Challenger diadalmasan. - És mivel ez most már bebizonyítottnak tekinthető, az a véleményem, hogy sürgősen szedjük föl sátrainkat, és addig haladjunk nyugat felé, amíg nem találunk lehetőséget a sziklák megmászására.

A hegy lábánál törmelékes volt a talaj, tehát csak lassan, nehezen haladhattunk előre. Hirtelen azonban olyasvalamire akadtunk, ami megremegtette szívünket. Kétségtelen jelei heverték előttünk annak, hogy itt egykoron emberek táboroztak. A földet üres konzervdobozok, pálkáspalackok, és más ilyen utazókészletek borították. Még egy gyűrött hírlap is akadt ott, a Chicago Democrat, amelyen olvasható volt megjelenésének kelte.

- Ezek a holmik nem az enyémekek voltak - állapította meg Challenger. - Maple White lehetett a gazdájuk.

Lord Roxton kíváncsian nézett körül a páfrányoktól félig eltakart táborhelyen, aztán így szólt:

- Nézzék, útmutató!

Kemény faék volt egy fára szegezve, s az ék nyugat felé mutatott.

- Természetes, hogy útmutató! - mondta Challenger. - Mi lehetne más? Amikor az amerikai kikerült a veszélyből, nyilván itt hagyta ezt a jelet azok számára, akiket őutána erre visz majd a sorsuk, hogy tudják, melyik úton járt ő. Talán még más, ehhez hasonló útbaigazításokat is fogunk találni!

Csakugyan találtunk. De ezek rettenetesekek voltak.

Közvetlen a szikla mellett hatalmas bambuszerdő nőtt, hasonló ahhoz, amelyen keresztülhatoltunk. Némelyik nádszál húsz láb magas is volt, éles, erős koronával, valóságos lándzsa. Mialatt ennek az erdőnek a szélén haladtunk, hirtelen valami fehérret pillantottam meg a földön. Emberi koponya volt! Ott volt az egész csontváz is, de a koponya elszakadt a többi csonttól, és vagy tízlépésnyire elgurult.

Az indiánok néhány fejszezsapása szabaddá tette a helyet, ahol szörnyű tragédia játszódhatott le. A tragédia áldozata európai ember lehetett. Ezt bizonyította cipője, ruhafoszlányai, aranyórája s ezüst cigarettatárcája.

- Vajon ki lehetett? - kérdezte lord Roxton. - Szegény ördög! Úgy látszik, minden csontja összetört.

- És a bambusz keresztül nőtt összetörött bordáin - mondta Summerlee. - A nád gyorsan nő, de az mégis hihetetlen, hogy a hulla azóta fekszik itt, amióta a bambusz törzse húszlábnyit nőtt...

- Pedig efelől nem lehet kétség - mondotta Challenger. - Megállapítottam, hogy Maple White egy James Cover nevű barátjával jött erre a vidékre, s lám, a cigarettatárcán ez a felírás látható: A. E. M. - J. C.-nek. Valószínű, hogy J. C. ugyanakkor pusztult el, amikor Maple White, azaz körülbelül két éve, s ez alatt az idő alatt a nád is megnőhetett húszlábnyira.

- Nem, efelől nem lehet kétség - mondta Lord Roxton. - De annál inkább arra nézve, hogy miképpen halt meg. Leesett, vagy ledobták a csúcsról? S ha ledobták, ki dobta le, s miért? Ez a kérdés. Bizonyos, hogy a magasból zuhant le ide, különben nem nyársalta volna fel a nád, s a csontjai nem lennének összetörve.

Hallgatagon álltuk körül a csontvázat, és elismertük lord Roxton szavainak igazságát. A szikla csúcsa a náderdő fölé hajolt. A szerencsétlen J. C.-nek okvetlen onnan kellett leesnie. De vajon csakugyan leesett-e? Véletlenül történt-e, vagy talán... Megborzongtunk az ismeretlen világtól.

Hallgatagon folytattuk utunkat. Vagy ötmérföldnyire ismét megpillantottunk valamit, ami reménnyel töltött el bennünket. A szikla egyik mélyedéséből krétával odarajzolt, durva nyíl mutatott nyugat felé.

- Ismét Maple White! - mondta Challenger. - Megérezte, hogy méltó utódok fognak a nyomában járni.

- Honnan volt neki krétája?

- A hátizsákjában egy doboz színes krétát is találtam - jegyezte meg Challenger -, és emlékszem, hogy a fehérnek csak a maradéka volt meg.

- Ez bizonyíték - mondta Summerlee. - Eszerint minden kétség nélkül követhetjük a nyilat, s mehetünk nyugatnak.

Újabb öt mérföldet haladtunk, amikor ismét egy fehér nyilat láttunk a sziklán. A nyíl nyomán keskeny hasadékba jutottunk, ahol megtaláltuk végre azt a pontot, ahonnan

Maple White és szerencsétlen társa a sziklafalat megmászta, s minden valószínűség szerint feljutott a fennsíkra.

A hosszas keresés ugyan teljesen kimerített bennünket, mégsem gondolt egyikünk sem pihenésre. A rejtély megoldásának közelsége utunk folytatására sarkallt. Az indiánusokat hátrahagytuk, mi négyen pedig - a két félvérrel - nekivágtunk a szakadék megmászásának.

A szakadékot alighanem víz vájhatta ki, amelynek folyása simára és fényesre csiszolta a köveket. Előrejutni csak meghajolva lehetett benne, mégpedig megfeszített erőlködés árán, de minden erőlködésünk sem hozta meg azt a gyümölcsöt, amelyet tőle vártunk. Lord Roxton ugyanis, aki legelől járt, egyszerre csak kijelentette, hogy a szakadék zsákutca, a magasból egy bazaltszikla-töredék hullt bele, s az meghiúsított minden igyekezetet, amely a csúcs elérésére irányult.

Valamennyien le voltunk sújtva.

Egyetlen úton lehetett megközelíteni a fennsíkot, Maple White útján. S ez az út járhatatlanná lett.

Mit tehattunk egyebet? Visszafordultunk.

Lefelé botorkáltunk a sötét szakadékban, de még mielőtt elérhettük volna a kijáratot, borzalmas dolog történt velünk.

Fentről, a magasból megindult egy szikla, és közvetlenül mellettünk gurult alá a mélybe. Ha iránya egy fél méterrel közelebb esik hozzánk, menthetetlenül végünk van valamennyiünknek. Szívverésünk elállt a rémülettől. Nem volt kétséges, hogy a szikla nem véletlenül hullt a szakadékba. Bár semmi nyomát sem láttuk, valamennyien meg voltunk győződve arról, hogy azt ellenséges kéz küldte ránk. De kinek a keze? Miféle rejtelmes erő tanyázhat ott fenn, a síkon?

A rejtély mind borzalmasabbnak tűnt, de egyikünk sem gondolt arra, hogy visszamehetnénk Londonba. Sőt még arra sem, hogy lepihenjünk.

Fáradhatatlanul folytattuk utunkat.

Ezen a napon mintegy huszonkét mérföldet haladtunk, anélkül, hogy valami változásról beszámolhatnánk. Meg kell említenem, hogy a magasságmérő szerint a folytonos emelkedés közben elértük a háromezer lábnyi magasságot a tenger szintje felett. Ennélfogva természetesen mind az éghajlat, mind a növényzet más volt, mint lenn, a bambusznádas környéken, ahol J. C. csontjait megtaláltuk.

Éjjel nagy meglepetés ért bennünket, s örökre elnémított minden esetleg még fennálló kétséget aziránt, hogy fenn, a síkon valóban csodák várnak reánk.

Ardle szerkesztő úr! Nem kívánom öntől, hogy azonnal közzétegye a Hírlapban azt, amiről ez a mai riportom szól. Ezt különben Challenger sem engedélyezné, de még a józan ész is azt parancsolja, hogy a közléssel várjunk addig, míg állításaimat tárgyi bizonyítékokkal tudom igazolni. Közölni tehát nem kell, sőt nem is szabad azt, ami

itt következik. De riporteri becsületesnek tartozik ön azzal, hogy már most elhiggye minden szavamat, ha azok hihetetlennek hangzanak is.

Velünk ugyanis ez történt:

Lord Roxton egy ajuntit lőtt, afféle kis galambhoz hasonló állatot, amelynek felét az indiánusoknak adtuk, míg másik felét a magunk számára sütöttük meg a tűz fölött. Ha leszáll az est, mindnyájan szorosán a tűz köré telepedünk. Ezen az éjszakán nem világított a hold, csak a csillagok ragyogtak az égbolton, úgyhogy kis távolságra elláthattunk a lapály fölött. Hirtelen a sötétben, az éjszakában megsuhant valami a fejünk fölött, mint egy repülőgép, és a következő pillanatban egy óriás tollas terítő borított be mindnyájunkat. Egy pillanatra egy fej is feltűnt: hosszú, kígyóhoz hasonló nyak, vad, szürkés szem és egy éhesen kapkodó, óriás csőr, benne apró, villogó fogak, a másik pillanatban azonban már eltűnt a látomás, és vele a mai vacsoránk is. Óriási, húsz lábnál is nagyobb fekete árnyék lebegett fölöttünk, kis időre eltakarta előttünk az eget, aztán eltűnt a fennsík irányában. Mi pedig megdöbbenve ültünk a tűz körül. Elsőnek Summerlee szólalt meg:

- Challenger tanár - kiáltotta meghatott, remegő hangon -, bocsánatot kell öntől kérnem! Belátom, tévedtem. Kérem, felejtse el a múltat!

Nagyon melegen mondta ezt.

A két ellenfél kezét szorította.

Ezt köszönhattuk a legelső óriás repülő sárkány megjelenésének...

Minden kutatás haszontalannak bizonyult. Olyan helyet, ahonnan a fennsíkot megközelíthettük volna, nem sikerült találnunk.

- Márpedig egy bizonyos... - mondtam.

- Mi bizonyos, fiatalember? - kérdezte Challenger.

- Az, hogy a sziklákban vízcsatornáknak kell lenniük. Az esővíznek ugyanis valahol csak le kell folynia.

- No ne mondja... - évődött Challenger. - Ön ennek az alapigazságnak a feltalálásával valamennyiünket megszégyení.

- Talán nincsen igazam?

- Hogyan lenne igaza! Feltétlenül igaza van. Az esővíznek valóban le kell folynia. Ez vitathatatlan alapigazság, amellyel szemben csak egy lényegtelen és elhanyagolható tény áll.

- Mi?

- Az, hogy a sziklákban ennek ellenére sincsenek esővízcsatornák, amiből az következik...

- Mi következik?

- Hogy az esővíz nem kifelé folyik, le a fennsíkról, hanem befelé. Nyilván a fennsík belsejében van az a nagy víztartó...

- Tó, ugyebár?

- Valószínű, hogy az, mely a lefolyó esővizet felfogja.

- Ez a feltevés annál is valószínűbbnek látszik - vágott közbe Summerlee -, mert a fennsík vulkanikus alakulat, minden jel erre vall, s a kialudt vulkán krátere a legideálisabb medence egy tó számára.

A hatodik napon befejeztük a hegy körüli utunkat, és visszakerültünk legelső tanyánk helyszínére. Nagyon lehangolt volt az egész társaság.

Mihez kezdjünk?

Egyelőre még jól állunk készletek dolgában - ideértve lőszerünket is -, de bekövetkezhet annak a szükségessége, hogy megújítsuk azokat. Egy-két hónap múlva az esős időszak is beáll, és kimos bennünket tanyánkból. A szikla keményebb volt a márványnál, és hiábavaló minden kísérlet, hogy ösvényt vágjunk bele, ösvényt, amely felvezet a magasba. Nem csoda tehát, ha ezen az éjjelen lehangoltak voltunk valamennyien, és hallgatagon bújtunk takaróinkba.

Mielőtt elaludtam volna, még láttam, hogy Challenger ott kuporog a tűz mellett, hatalmas fejét a tenyerébe hajtja, és mélyen elmerül gondolataiba...

Másnapra azonban nyoma sem volt rajta a töprengés gyötrelmes erőfeszítésének. Megelégedett volt, jókedvű, sugárzó. Szakálla diadalmasan felborzolódott, mellét kidüllesztette, és a jobb kezét kihívóan a kabátjába dugta.

- Hurrá! - kiáltotta vidáman. - Uraim, üdvözljük egymást, és üdvözljenek engem! És örüljenek! Mert a feladat megoldódott!

- Megtalálta a felvezető utat?

- Azt hiszem, lehetek olyan vakmerő, hogy ezt valószínűnek tartsam...

- És merre vezet ez az út?

Challenger a fölöttünk emelkedő csúcsra mutatott.

- Arra!

Arcunk - vagy legalábbis az enyém - elborult, amikor oda felnéztünk. Mert hogy oda fel lehet jutni, az kétségtelennek látszott. De a csúcs és a fennsík között rettenetes, mély szakadék tátongott.

- Sohasem fogunk keresztüljutni a szakadékon mondtam.

- De azért felmehetünk a csúcsra. És ha már fenn vagyunk, meg fogom önnek mutatni, hogy a találékonyság nem ismer lehetetlen és megoldhatatlan feladatokat.

Reggeli után kibontottuk azt a csomagot, amelyben Challenger a hegymászáshoz szükséges szerszámokat hozta. Elővettük a legerősebb, de amellet a legkönnyebb fonálból sodort kötelet, amelynek valami százötven lábnyi volt a hossza. Azonfelül a hegymászó botokat, horgokat, kapcsokat és egyéb kellékeket is.

Lord Roxton gyakorlott hegymászó volt, és Summerlee is több nagyobb túrát tett már meg. Így a társaságban egyedül én voltam kezdő a hegymászás terén. Csakhogy erőm és ügyességem pótolta a hiányzó tapasztalatot.

Az út felét aránylag könnyen tettük meg, de azután a szikla egyre meredekebb lett, míg végre, az utolsó ötvenlábnyi úton, a szó szoros értelmében csak a kezünkön lógtunk, megkapaszkodva a szikla vékony szélébe s hasadékaiba. Sem én, sem Summerlee nem jutott volna fel a tetőre, ha nem ér fel előttünk Challenger (bámulatos ügyesség rejlett a hatalmas, nehézkes testben), és nem köti rá a kötelet egy fára. A kötél segítségével azután csakhamar megmásztuk az élesen csipkézett sziklafalat, és felértünk a kis, füves lapályra, amely mintegy huszonöt láb terjedelmű volt a hegy csúcsán.

A csúcsról gyönyörű kilátás nyílt. Az egész brazíliai síkság ott terült el alattunk. Ez a látvány valósággal bámulatba ejtett. Ábrándozásomból Challenger hatalmas keze ébresztett fel, amely a vállamra nehezedett.

- Ne hátra nézzen, fiatal barátom - mondotta -, hanem mindig csak előre. A cél felé!

Amikor megfordultam, azt láttam, hogy a fennsík ugyanabban a magasságban van, mint amelyen mi álltunk. Felületes becslés szerint mintegy negyven láb széles lehetett az a szakadék, amely elválasztott bennünket tőle. A hossza azonban megvolt negyven mérföld is. Egyik karommal átöleltem a kötelünket tartó nagy fát, és a mélység fölé hajoltam. Mélyen lenn megpillantottam szolgálkink kis, fekete alakjait, akik felnéztek hozzánk. A sziklafal éppoly meredek volt, mint az, amely velem szemben magasodott.

Egyszerre csak megszólalt mellettem Challenger:

- Szép fa - mondja, miközben gyöngéden simogatja tekintetével azt a fát, amelyen függetem. - Kedves fa. Derék fa.

- Bükkfa! - állapította meg hirtelen bordás leveleiről.

- Honfitárs! - toldotta meg Summerlee.

- Bajtárs! - fejezte be a bükkfa dicséretét Challenger. - Bajtárs és megmentőnk.

- Valóban - kiáltotta ekkor lord Roxton. - Pompás híd kerül ki belőle!

- Természetes, hogy híd lesz belőle! - mondotta Challenger. - Tegnap este nemhiába törtem egy teljes óráig a fejemet. Akkor támadt az az ötletem, hogy függőhidat kell csinálni, és hogy azon nyomban átjuthatunk a szakadékon!

Fényes ötlet volt. A fa jó hatvan láb magas lehetett, és ha jó helyre esik, könnyen átmehetünk rajta a túlsó oldalra. Challenger, mielőtt a csúcsra indultunk volna, a vállára akasztotta a fejszét. Most átadta nekem.

- Fiatal barátom, ön csupa erő és izom - mondotta. - Azt hiszem, ebben az ügyben szívesen lesz a segítségünkre. Nagyon kérem, mondjon le tehát az önálló gondolkodásról, és tegye pontosan azt, amit önnek mondani fogok.

Az ő utasításai szerint vágtam a fát, mégpedig úgy, hogy az elzuhantában áthidalja a szakadékot. Minthogy a fa amúgy is, eredetileg is a fennsík felé hajlott, ez csöppet sem volt nehéz dolog. Valamivel tovább tartott egy óránál, amikor reccsenés hangzott: a fa megdőlt, előrebukott, s ágait a túlsó oldal bokrai közé ékelte. Az ismeretlen világba vezető híd ott terült el előttünk.

Valamennyien szó nélkül kezet fogtunk Challengerrel, aki megemelte a szalmakalapját, és mindegyikünk előtt mélyen meghajolt.

- Magamnak kérem azt a megtiszteltetést, hogy elsőnek lépjek az ismeretlen világ földjére - mondta. - Ha majd a festők megfestik egyszer ezt a történelmi jelenetet, hadd legyek legalább én rajta...

Ezzel a hídhöz lépett. Lord Roxton azonban elállta az útját:

- Édes öregem, ezt igazán nem engedhetem meg!

- Nem engedheti meg? És miért nem?

Challenger felvetette a fejét, s az állát előreszegezte.

- Amíg tudományról van szó, addig szó nélkül követem önt, mert ön a tudomány embere. De ebben az esetben önnek kell engem követnie. Mert átmenni ezen a fatörzsön, az az én szakmámba vág.

- Az ön szakmájába?

- Valamennyiünknek megvan a magunk hivatása. Az enyém a sport és a fegyverforgatás. Mi jelenleg egy ismeretlen ország meghódítására indulunk, amely talán tele van ellenséggel. Vakon nekimenni, nem az én módszerem.

Az ellenvetés sokkal alaposabb volt, semhogy neheztelni lehetett volna érte. Challenger vállat vont.

- És mit ajánl ön?

- Gondolja el, hogy ama bokrok mögött esetleg az emberevőknek egy ebédre éhes törzse leselkedik - mondta lord Roxton, s a hídon túlra mutatott. - Jobb először tájékozódni, mielőtt abba a pokolba bemerészkednénk. Malone és én még egyszer le fogunk menni, és a szolgálkkal egyetemben felhozunk négy puskát. Azután egyikünk átmegy a hídon. A felderítőt a többiek fegyvereikkel védik. És ha a felderítő látja, hogy nincs veszedelem, akkor a többiek is átmehetnek.

Challenger leült a levágott fatörzsre és bosszúsan dörögött, de Summerlee és én osztottuk lord Roxton véleményét. A felmászás most - hogy a kötélt ott lógott a legnehezebb részen - nagyon egyszerű dolog volt.

Egy óra alatt felhoztuk a fegyvereket, és elemózsiát is hoztunk arra az esetre, ha első látogatásunk a fennsíkon hosszabb tartalmú volna.

- Nos, Challenger, ha még mindig elsőnek akar átmenni, hát tessék! - mondta Lord Roxton, amikor minden előkészületet megtettünk.

- Nagyon lekötelez, hogy megengedi - felelte dühösen a tanár, aki nem viselhette el senki fiának a felsőbbbségét. - Élek is az engedelemmel.

Ezzel, mintha nyeregbe pattant volna, két lábát a szakadék fölött lelógatva, a fejszóját vállára vetve, Challenger végigcsúszott a fatörzsön, és csakhamar odaát volt a túlsó oldalon. Feltápáskodott, és mind a két karját felnyújtotta a levegőben.

- Végre! - kiáltotta. - Végre megérkeztem vágyaim világába!

Én rettegve néztem őt. Attól tartottam, hogy valami szörnyű dolog fog rárohanni a háta mögött levő bozótok közül. Ez azonban nem következett be. Minden csendes maradt odaát, csak egy furcsa tarka madár röppent fel és tűnt el a fák között.

Summerlee ment át másodiknak. Két puska volt a hátára vetve, úgyhogy mikor ő a túlsó oldalra ért, mind a két tanár fel volt fegyverkezve. Aztán én következtem, és igyekeztem le nem tekinteni az alattam tátongó rettenetes mélységbe. Ami lord Roxtont illeti, ő átsétált - a szó szoros értelmében "átsétált" - a fatörzsön! Acélból lehetnek az idegei!

Így érkeztünk meg az álmok országába, az eltűnt világba, Maple White birodalmába. Mindannyiunkat diadalmas mámor fogott el. De ez a mámor nem tartott sokáig. Alig néhány perc múlva szörnyű dolog történt velünk.

Amikor hátat fordítva a szakadéknak vagy ötvenlépésnyire a bokrok közé hatoltunk, egyszerre csak rémületes recsegés, roppanás hangzott fel mögöttünk. Rosszat sejtve visszarohtunk a mélység szélére. Sejtelmünk ott valóra vált.

A híd lezuhant!

A szikla tövében összetörten hevert a mi bükkfánk! Letört a szikla széle, és így zuhant le? Az első pillanatban erre gondoltunk. A másik pillanatban azonban már megtudtuk, hogy nem véletlen szerencsétlenség történt. A csúcs felől egy sötét arc tűnt fel, Gomez arca, a félvéré. De ez nem az az arc volt, amely eddig alázatosan mosolygott. Szeme gyűlölettől lángolt, és kárörömtől félőrülten tekintett reánk.

- Lord Roxton - üvöltötte. - Lord John Roxton!

- Itt vagyok - felelte a társunk.

- Igen, ott vagy, angol kutya! És ott is fogsz maradni! Vártam, sokáig vártam, de végre mégiscsak ütött az én óráim! Nehéznek találtad a felmászást, de a lemászást még sokkal nehezebbnek fogod találni! Átkozott kutyák, megfogtalak benneteket!

Annyira meglepődtünk, hogy szólni sem tudtunk. Csak álltunk és ámultunk. Gomez arca eltűnt, de aztán újra megjelent, és még inkább szembe fordult velünk.

- A szakadék fenekén kikerülted a sziklát, amelyet reád zúdítottunk. De most nem kerülöd ki többé a sorsodat! Jobb is, hogy így történt. Ott egyszerre megdögöltél volna, kutya, a fennsíkon azonban lassan és rettentő halállal fogsz elpusztulni. Ott fognak megaszalódni csontjaid a magasban, és senki sem fogja tudni, hogy hol hevernek. De ha eljön az utolsó órád, gondolj Lopezra, akit a te golyód ölt meg a

Putoyama folyó mellett. Én a fivére vagyok, és betöltöttem hivatásomat: megbosszultam rajtad, gyalázatos, az ő halálát!

Ha a félvér nem szónokol, hanem elmenekül, jól jár. Így azonban őt is elérte végzete. Lord Roxton alkalmas helyet talált, ahonnan célba vehette, s alig fejezte be mondókáját a mesztic, lövés dörrent, s Gomez fivére után átvándorolt a túlvilágba.

Roxton kemény, mozdulatlan arccal tért vissza hozzánk.

- Vak voltam és ostoba - mondta keserűen. - És tisztán az én örültségem hozta önöket ebbe a kínos helyzetbe. Tudhattam volna, hogy ezek az emberek nem felejtenek, és jobban megnézhettem volna, kit fogadok szolgálomul.

- És a másik félvér vajon hol van? - kérdeztük. A fa eldöntéséhez ugyanis valószínűleg az ő segítségére is szükség volt.

- A másikat, bár lelőhettem volna, futni hagytam - felelte lord Roxton.

Most, hogy Gomez levette álarcát, visszaemlékeztünk sok mindenre: hallgatóságára, sunyi tekintetére, fel-felvillanó szemére, terveink iránt való érdeklődésére, amit eddig nem méltattunk kellőképpen figyelemre.

Szóltan elgondolkozásunkból sajátságos esemény rázott fel bennünket.

Lenn a síkságon ugyanis feltűnt a másik mesztic, Gomez bűntársa, aki olyan rémülten rohant, mintha a halál elől menekülne. Mögötte néhány lépésnyire Zambó futott, s nem telt bele két perc, elkapta a menekülőt. A két alak egymásra bukott.

Pár pillanattal később Zambó felemelkedett, integetni kezdett, s futva közeledett felénk.

A második mesztic pedig mozdulatlanul elnyúlva hevert a földön.

A két áruló ugyan megbűnhődött, de sorsunkon ez mit sem segített. Emberi számítás szerint nem volt remény arra, hogy a sziklacsúcsra visszamehessünk. Ami azt jelentette, hogy a fennsík foglyul ejtett bennünket. A civilizált világtól elszakadtunk, egyetlen pillanat alatt egy talán húszezer esztendő előtt letűnt világ lakosai lettünk.

Olyan pillanat volt ez, amelyben valójában alkalmam nyílt arra, hogy társaim jellemét megismerjem. Komolyak voltak, igaz, és gondolataikba merültek, de amelletteljesen megőrizték nyugalmukat.

Nem tehattünk egyebet: leültünk a bokrok közé, s vártuk Zambó megérkeztét.

Becsületes, fekete arca nemsokára felbukkant a túlsó szikla széle felett.

- Mit csináljak? - kérdezte. - Mondjátok meg, s én megteszem!

A kérdést könnyebb volt feltenni, mint reá megfelelni. De egy dolog feltétlen bizonyos volt: az, hogy Zambó a mi egyetlen, megbízható kapcsolatunk a külvilággal.

- Én nem hagylak el benneteket! - kiáltotta -, akármilyen történnék, én itt leszek! Csak az indiánusokat nem tudom tovább itt tartani. Rémeiket látják, félnek Curupuritól, és haza akarnak menni.

Ez igaz volt. Indiánusaink mindenképpen kimutatták, mennyire unják az utazást, és hogy mennyire szeretnék hazamenni. Megállapítottuk, hogy Zambó igazat beszél, és hogy csakugyan nem tudná itt tartani az indiánusokat.

- Várjanak holnapig! - mondtam.

- Jól van, uram, várni fognak! - felelte Zambó. - De mit tehetek önökért most?

Dolog, az akadt bőven a számára, és a hűséges fiú mindent elvégzett. Legelőször is eloldotta a kötelet a fatörzstől, és átvette mihozzánk. Nem volt vastagabb egy ruhaszáritó kötélnél, de nagyon erős volt, és ezért hidat verhattünk belőle a mélység fölé. Zambó a kötélen végére mindenféle szükséges dolgot kötött azokból, amelyeket magunkkal felhoztunk, és így sok holmit áthozhattunk a fennsíkra. Egy hétre mindennel elláttuk magunkat. Zambó azután még egyszer lement, és még két csomagot hozott, töltényeket és más dolgokat, amelyeket a kötélen segítségével szintén eljuttatott hozzánk. Este lett, mire lemászhatott, azzal, hogy az indiánusokat holnap reggelig a táborban tartja.

Így esett, hogy az első fennsíkon töltött éjszakánk legnagyobb részét írással töltöttem, lámpásba dugott egy szál gyertya mellett írva meg tapasztalataimat.

A szikla szélén tanyáztunk, és szomjúságunkat ásványvízzel oltottuk. Létkérdéssé vált, hogy vizet találjunk, de azt hiszem, még lord Roxton is megelégedte erre a napra a kalandokat, és nemigen volt kedve bemerészkedni az ismeretlen világba. Arról is lemondunk, hogy tüzet rakjunk, valamint kerültünk mindent, ami ránk terelhetne volna a fennsík ismeretlen lakóinak a figyelmét.

Holnap elindulunk felfedezőutunkra ebben az ismeretlen világban. Ha módomban lesz írni, meg fogom tenni, de hogy írhatok-e még egyszer, nem tudom. Egyelőre azt látom, hogy az indiánusok a helyükön vannak, és biztosra veszem, hogy a hűséges Zambó el fog jönni ezért a levélért, így bízom benne, hogy még legalább ez eljut az ön kezébe, kedves szerkesztőm, mesterem.

Ui.: Mennél többet gondolkozom rajta, annál sötétebbnek találom jelen helyzetünket. Nem látom reményét annak, hogy visszamehessünk. Ha volna a fennsík szélén egy másik fa, lehetne ismét hidat verni belőle. Csakhogy valamennyiünk ereje sem elegendő ahhoz, hogy messzebről gurítsunk ide egy faóriást. A kötélen pedig sokkal gyengébb, semhogy segítségével lejuthatnánk. Lemondok minden reményről.

3.

A legcsodálatosabb dolgok történtek meg velünk és történnek szüntelen.

Minden papirosom öt régi kis jegyzőkönyvből és egy csomó hulladékból áll, és csak egyetlen töltőtollam van. De amíg a kezem bírja, le fogom írni benyomásaimat és tapasztalataimat. Rendkívüli fontosságú, hogy megörökítsem őket, amíg frissen élnek emlékeimben, és amíg a balsors, amely szüntelen itt leselkedik körülöttünk, le nem sújt ránk. Ez nagyon fontos, mert olyan dolgokat élünk át, amelyek soha nem történtek senki ember fiával. Vagy Zambó fogja ezt a levelet levinni a folyóhoz, vagy

- ha csoda történik - én magam. Az sincs kizárva, hogy egykor talán vakmerő felfedezők kerülnek ide repülőgépen, és ők találják meg a kéziratcsomót... Mindenesetre megvan az a meggyőződés, hogy amit most erről a kalandról feljegyzek, az halhatatlan.

A Gomez árulását követő nappal új fejezet kezdődött életünkben.

Első tapasztalatom az új életben nemigen volt alkalmas arra, hogy új hazánk iránt jó véleménnyel töltsön el.

Amikor hajnalban, rövid szenderegés után felébredtem, tekintetem különös valamire esett, ami a tulajdon lábamon volt látható. A nadrágom kissé felcsúszott, és néhány centiméternyi bőr mezítelenül maradt közötté és fél harisnyám között. És ezen a néhány centiméternyi helyen nagy, bíborvörös szőlőszem csüngött. Amikor megkíséreltem a szőlőszem eltávolítását, az, nagy rémületemre, szétrepedt az ujjaim között, és vért fecskendezett minden irányba. Undorral felkiáltottam, erre mellettem termett a két tanár.

- Rendkívül érdekes! - mondta Summerlee a lábam fölé hajolva.

- Pompás! Nagyszerű! - lelkesedett Challenger.

- Óriás vérszívó!

- És ami fő: ismeretlen!

- No, ez a kaland jól kezdődik!

- Mit tegyünk vele?

- Elnevezzük?

- Nevezzük el például őskullancsnak, "Ixodes Malone"-nak. Azt hiszem, kedves fiatal barátom, az a tény, hogy önt megcsípték, teljesen eltörpül amellet, hogy ennek révén önt az a dicsőség érte, hogy beleírhatta nevét a zoológia halhatatlan könyvébe. Csak az a szomorú, hogy ön szétnyomta ezt a gyönyörű példányt abban a pillanatban, amikor megfogta.

- Utálatos féreg - kiáltottam.

Challenger tiltakozva ráncolta össze hatalmas szemöldökét, és vállamra tette súlyos kezét.

- Önnek a tudományt kellene szem előtt tartani, és ebből a szempontból néznie a dolgokat - mondta. - A természettudós elragadtatással szemléli az ilyen őskullancsot, amely lándzsához hasonló ormányával és nagy gyomrával valóságos csodája a természetnek éppúgy, mint akár a gejzírek, vagy például az északi fény. Fáj nekem, ha ön laikus módjára nyilatkozik a természet mesterműveiről. Vigasztálásomra csak az szolgál, hogy az Ixodes Malone-ból némi ügyességgel szerezhetünk talán egy másik példányt is...

- Megvigasztalódhat - mondta Summerlee mérgesen -, mert egy példány éppen most jelent meg az ön inggallérján...

Challenger úgy felugrott, mint egy labda, és nyomban levetette a kabátját és az inget, hogy megszerezze a becses állatot. Summerlee és én annyira nevtünk, hogy alig tudtunk segédkezni neki a vetkőzésnél. Challenger óriási, fekete szőrrel elborított testén, még mielőtt kárt tehetett volna benne, elfogtuk a vérszívót. A körülöttünk levő bokrok is tele voltak kullancsokkal, és ezért máshol kellett felütnünk tanyánkat.

De előbb még tárgyalnunk kellett hűséges négerünkkel, aki különböző kakaós- és kétszersületes dobozokkal felfegyverkezve pontosan megjelent a csúcson. Meghagytuk neki, hogy a készletekből tartson meg annyit, hogy két hónapig elegendő legyen a számára, az indiánusok pedig a maradékot kapják eddig való szolgálataik és a levelek továbbítása fejében.

Néhány órával később láttuk az indiánusokat, amint egymás után haladtak a lapályon, mindegyikük a fején cipelve csomagját. Így mentek vissza azon az úton, amelyen mi jöttünk!

Zambó elfoglalta kis sátrunkat a csúcs tövében, és ott maradt.

Ő a mi egyetlen kapcsolatunk a nagyvilággal.

Elindultunk a fennsík belseje felé, és csakhamar egy minden oldalról fákkal kerített tisztásra értünk. A tisztás közepén, közel egymáshoz néhány lapos szikla állt, és ezekre letelepedve, meglehetősen kényelemben beszélhettük meg terveinket az ismeretlen világ meghódítását illetően. A lombok közül különös, idegen és ismeretlen madárhangok hallatszottak, de ezenkívül más nyomát nem észleltük az életnek.

Legelső dolgunk volt, hogy jegyzéket készítsünk azokról a készletekről, amelyek fölött rendelkezünk. Az, amit mi magunknak hoztunk és az, amit Zambó juttatott nekünk, együttevén nem volt éppen kevés. Különösen lőszernek voltunk bővében, amit veszélyes helyzetünk közepette nagy előnynek tekintettünk. A többi készlet is elegendő volt néhány hétre, és volt dohányunk, néhány tudományos műszerünk, messzelátónk és teleszkópunk is. Mindezeket a dolgokat a tisztáson összehordtuk, azután - első védekezési munkálat gyanánt - fejszéinkkel kivagdostuk a körülöttünk lévő tüskés bokrokat, és mintegy tizenöt méternyi körben felhalmoztuk azokat. Így rendeztük be ideiglenes főhadiszállásunkat a hirtelen fenyegető veszély ellen és rejtekhelyül készleteink számára, elnevezvén első táborhelyünket Challenger-erődnek.

Dél lett, mire ezzel elkészültünk, de a meleg nem volt nyomasztó. A fennsík éghajlata és növényzete egyaránt mérsékelt. Nyír-, tölgy-, sőt bükkfák is akadtak a sűrűben, amely bennünket körülvevett. Egy hatalmas ginkgófa, amely kimagaslott a többiek közül, óriási ágait és árvalányhajhoz hasonló lomboatát a magunk alkotta erőd fölé terjesztette. Ennek árnyékában folytattuk megbeszélésünket. Lord Roxton - aki átvette a parancsnok szerepét - kifejtette nézeteit.

- Míg sem ember, sem állat nem vesz észre bennünket, addig biztonságban vagyunk - mondta. - De amint megtudják ittlétünket, elkezdnének a kellemetlenségek. Eddig nem hiszem, hogy megláttak volna bennünket. Azért azt ajánlom, hogy feküdjünk le

a fűbe, és csöndben, hason csúszva kémleljük ki környezetünket. Jól meg kell néznünk szomszédainkat, mielőtt látogatást tennénk náluk.

- Szóval hatoljunk előre? - kérdeztem.

- Mindenesetre, kedves fiacskám! De óvatosan! Olyan messzire sohasem szabad elmennünk, hogy visszajönnünk ne lehessen! És nem szabad soha, csak ha az életünk forog kockán, elsütünk a puskánkat!

- De hiszen ön tegnap elsütötte - mondta Summerlee.

- Igen, mert másként nem tudtam magamon segíteni. Azonfelül erős szél járt, és másfelé vitte a hangot. Még egyet! Hogy könnyebben tudjunk beszélni a dolgokról, el kell valahogyan neveznünk az egyes helyeket. Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogyan nevezzük el magát a fennsíkot?

Több javaslat hangzott el, míg végre Challenger döntötte el a kérdést:

- Arról kell elneveznünk - mondta -, aki felfedezte. Maple White-ről!

A fennsík így lett Maple White földje, és ezen a néven szerepel azon a térképen is, amelyet az én különös gondjaimra bíztak. És biztosra veszem, hogy így fog szerepelni ezentúl a világ valamennyi térképén.

Elhatároztuk, hogy békésen behatolunk Maple White földjére. A magunk szemével meggyőződünk már arról, hogy ezt a helyet ismeretlen lények lakják. Az is valószínűnek látszott, hogy emberi, mégpedig rosszakarató emberi lények is tanyáznak itt. (Erre vallott a bambuszok által felnyársalt emberi csontváz, amelyet biztosan innen dobtak le.) De éreztük, hogy ha ezer veszedelem fenyeget is, akkor sem fogunk itt maradni az ismeretlen világ küszöbén. A kíváncsiság ellenállhatatlan erővel sarkallt előre!

Erődünk bejáratát ezért tüskés bokrokkal elrekesztük, és táborunkat egészen körülkerítve készleteinkkel együtt elhagytuk.

Lassan és óvatosan folytattuk utunkat az ismeretlen világ belseje felé, követve egy kis folyó mentét, amely nem messze táborhelyünktől eredt, mintha egyenesen nekünk akarta volna a visszavezető utat megjelölni.

Alig indultunk el, máris olyan jelekre akadtunk, amelyek világosan mutatták, hogy csakugyan csodák várnak reánk.

Néhány száz méternyire haladtunk a sűrű erdőben, amikor a folyó egyszerre csak kifelé kanyarodott, és mocsárrá posványosodott el. Valami sajátságos, magas növésű nádfaj tenyészett itt, a nagy sűrűségben, páfrányokkal vegyesen.

Lord Roxton, aki elöl ment, hirtelen megállt.

- Nézzék! - mondta. - Becsületemre, ez az ősmadár lábnyoma lehet!

Óriás, háromujjas lábnyom látszott a puha talajban. Az állat, miután átkelt a mocsáron, az erdőbe ment.

Mindannyian megálltunk, és a lábnyomot néztük. Ha igazán madár volt (és milyen más állaté lehetett volna?), akkora a lábának sokkal nagyobbnak kellett lennie a struccénál, és az ő saját nagyságának is ehhez mérten sokkal, de sokkal jelentősebbnek. Lord Roxton körülnézett, és megtöltötte elefántvadászpuskáját.

- Bármibe fogadok - kiáltott -, hogy ez a nyom egészen friss! Az állat alig néhány perccel ezelőtt ment erre! Nézzék! Amott, a mélyebb helyeken még mindig hullámszik a víz! És lám, itt egy kisebb nyom is látszik!

Valóban, a nagy nyom mellett, vele párhuzamosan, kisebb nyomok haladtak.

- Hát erről mi a véleményük? - kiáltotta Summerlee diadalmasan rámutatva valamire, ami nagyon hasonlított ahhoz, mintha egy ötujjas óriási emberi kéz nyomta volna oda a maga formáját a háromujjas közé.

- Nagy ég! - kiáltott Challenger magánkívül. - Ezt én már láttam az erőd agyagos talajában is! Az állat itt a háromujjas lábán ment, néha azonban az ötujjassal is lelelépett a földre! Kedves Roxton, ez nem madár nyoma!

- Hanem?

- Csúszómászóé! Gyíkóriásé, amely kétszer akkorára is megnő, mint egy elefánt. A szörny neve: "dinosaurius", gyíksárkány! Más nem hagy ilyen nyomot. Ki remélhette, ki sejtette volna ezt a meglepetést! Hogy ilyen látványban is részünk lesz...

A szava suttogásba fűlt, és mi valamennyien némán, a megilletődéstől mozdulatlanul álltunk ott. A nyomokat követve elhagytuk a mocsarat, és áthatoltunk a bokrok és fák sűrűségén, amely mögött nyitott tisztás terült el. A tisztáson öt olyan teremtményt pillantottunk meg, amelyeknél csodálatosabbat még nem látott emberi szem. A bokrok közé lapulva, rejtekünkből megfigyeltük őket.

Mint már mondtam: öten voltak - két öregebb és három fióka. De a fiókák is akkorák voltak, mint az elefántok, a két öregnél nagyobb állatot pedig még soha nem láttam. A bőrük palaszürke volt, recés, akár a gyíkoké, és ragyogott a nap reá vetődő sugaraiban. Mind a hárman egyenesen ültek, hatalmas derekukon, óriási, háromujjas lábaikon himbálózva, majd keskeny, ötujjas mellső lábaikkal a fák ágaiba kapaszkodtak, lehúzták, és aztán lelegelték azokat. Aki sohasem látta ezeket a szörnyeket, az legkönnyebben úgy alkothat fogalmat róluk, ha óriási kengurukra gondol, amelyek másfélszer, kétszer olyan nagyok voltak, mint a legnagyobb elefánt, húszlábnyira is megnőttek, s a bőrük olyan volt, mint a fekete krokodilusoké. Minthogy a hüllők közé, a gyíkok családjába tartoztak ezek a szörnyek, testalkatukról óriási kengurugyíkoknak neveztük el őket.

Nem tudom, meddig álltunk ott mozdulatlanul, bámulva ezt a rendkívüli látványosságot.

Erős szél fújt felénk, amiből helyesen arra következtethettünk, hogy egyáltalán nem fenyeget bennünket a felfedezés veszedelme.

Időről időre a kicsinyek játszadozva körülugrálták szüleiket, míg az öregek fel-felvetették magukat a levegőbe, és aztán hatalmas zuhanással ismét visszabuktak a

földre. Az öreg állatok ereje szinte korlátlanul látszott, mert egyikük, amikor nem sikerült elérnie az egyik, meglehetősen magas fán zöldellő levélcsoportot, két mellső lábát egyszerűen ráfonta a fa törzsére, és aztán úgy lehajtotta azt, mintha holmi vékony kis ág lett volna. Ez a tette nemcsak izmainak nagy erejét, hanem azt is bizonyította, hogy észbeli tehetsége nagyon alacsony fokon áll. A fa ugyanis egész súlyával rázuhant az állatra, melynek éles kiáltásai azt bizonyították, hogy akkora súlyt, mint amekkora a fáé, mégsem bír el hatalmas teste. Az eset különben nyilvánvalóan azt a gyanút ébresztette fel az állatban, hogy a hely, amelyen megállapodott, tele van veszedelemmel, s ezért lassan elindult, befelé az erdőbe. Párja csakhamar követte, valamint három óriás gyermeke is. Még egy ideig láttuk a sajtós, palaszürke ragyogást a fák törzse között, azután mind az ötven eltűntek a szemünk elől.

Társaimra néztem. Lord Roxton ujja elefántpuskája ravaszán pihent. Minden lelkierejére szüksége volt, hogy úrrá legyen vadászszenvedélyén, amely arra ösztönözte, hogy elejtsen egyet a ritka vadak közül, s dolgozószobájának falát olyan vadászszákmannyal díszítse, amilyennel a világ egyetlen vadásza sem rendelkezik. Az ész azonban fölébe kerekedett a szenvedélynek. Nem volt szabad elárulnunk magunkat.

A két tanár néma elragadtatásba merült. Egymás kezét fogva úgy álltak ott, mint két kisgyerek, akik valami csodát néznek. Challenger lángoló arcáról átszellemült mosoly sugárzott, és Summerlee gúnyos arca valósággal megszelídült az ámulattól.

- Nunc dimittis! - kiáltotta. - Mit fognak szólni ehhez Angliában?

- Kedves Summerlee, bizalmasan megsúgom önnek, hogy mit fognak ehhez Angliában szólni - felelte Challenger. - Azt fogják mondani, hogy ön egy szélhámos.

- És ha bemutatom a fényképfelvételeket?

- Akkor is, kedves Summerlee.

- És ha eljűk tárom bizonyítékaimat?

- Akkor is. Ők odaát elfogulatlanok. Nem hagyják magukat befolyásoltatni a tényektől.

- Sebaj. Azért mégis gondoskodunk bizonyítékokról! És Malone meg az egész Fleet Street hadd zengje a mi dicsőségünket. Augusztus 28-án a saját szemünkkel öt eleven iguanodont - óriás kengurugyíkot - láttunk a Maple White földjének tisztásán. Fiatal barátom, örökítse meg naplójában, és írja meg rongy lapjának ezt a mindennél szenzációsabb esetet!

- És legyen elkészülve arra, hogy hazatérve elverik magán a port! - tette hozzá lord Roxton. - Látja, kedves fiatal barátom, sok ember van, aki el sem mondja soha a kalandjait, mert attól tart, hogy úgysem hiszik el neki azt, ami vele megtörtént! És ki gáncsolná a hitetleneket? Talán nekünk magunknak is álomnak fog feltűnni egy-két hónap múlva az egész látomás. Kedves professzor úr, mit mondott, mik is voltak ezek a szörnyek?

- Iguanodonok - ismételte Summerlee. - Anglia déli részében egykor bőven tenyészték, amikor még sok volt a friss, zöld legelő. De a körülmények változtak, és az állatok kihaltak. Úgy látszik, itt nem változtak meg a viszonyok, s ezért az állatok még ma is élnek.

- Ha valaha elevenen elkerülnénk innen, egy fejet okvetlen magammal viszek - mondta lord Roxton.

- Ha valaha elevenen elkerülnénk innen? Ön tehát nem hisz a szabadulásunkban? - kérdezte Summerlee.

- Istenem, nem tudom, hogy önök, uram, miképpen gondolkoznak, de nekem mindig az az érzésem, mintha vékony jégrétegen sétálnánk, amely minden pillanatban beszakadhat alattunk... - felelte a lord.

A körülöttünk leselkedő veszélynek ugyanaz a sejtelme élt bennem is. A fák árnyékában mintha szüntelen rémek leselkedtek volna reánk, és a lombok sötétjéből bizonytalan félelem lopódzott a szívekbe. Mert hiszen igaz, hogy azok az állatok, amelyeket eddig láttunk, nehézkesek és ennél fogva veszélytelenek voltak, s aligha tudtak volna bennünket megsebesíteni, de vajon a csodáknak ebben a világában nem élnek-e más, veszedelmesebb szörnyek? Erre a kérdésre még nem tudtunk választ adni.

Ezen a reggelen - az elsón, amit egyáltalán ezen a vidéken töltöttünk - az lett a sorsunk, hogy rábukkantunk mindarra a rendkívüli, ami itt élt és körülöttünk leselkedett. Csúf kaland volt, nem szívesen gondolok rá vissza. Ha az óriás kengurugyíkok tisztása - lord Roxton szerint - egykor álomnak fog előttünk feltűnni, akkor a repülő sárkányok mocsara örökké életünk lidércnyomása marad.

Lassan haladtunk az erdőn keresztül, részben, mert lord Roxton, mielőtt bennünket előreengedett volna, előbb körülményesen átkutatta a terepet, részben, mert hol az egyik, hol a másik tanár akart - ajkán az elragadtatás és az ámulat kiáltásával - térdre borulni, egyszer valami virág, másszor meg egy féreg előtt, amelyek ismeretlen fajták képviselői gyanánt jelentek meg előttünk.

Mindössze két-három mérföldet haladhattunk, mindig a folyó jobb partján, amikor meglehetősen nagy tisztásra értünk, ahol sajátságos fecsegés, suttogás ütötte meg a fülünket. Megtorpantunk. Lord Roxton pedig felemelte kezét annak jeléül, hogy álljunk meg, míg ő maga előresietett a tisztás széléhez, ahol sziklafal zárta el a kilátást. Lord Roxton felmászott a sziklára, és áthajolt a peremén. Meglepő látvány tárulhatott eléje, mert arcán a legnagyobb csodálkozás kifejezése tükröződött. Kis ideig még a mi jelenlétünkről is megfeledkezett. Aztán intett nekünk, hogy jöjjünk közelebb, de egyszersmind azt is jelentette, hogy vigyáznunk kell. Egész viselkedése arra vallott, hogy nagyon meglepő, de éppoly veszedelmes valami várakozik reánk.

Melléje kúsztunk, és mi is áthajoltunk a szikla szélén. Az a hely, amelyre lenéztünk, medence alakú mélyedés volt, és valaha tűzhányó hegy egyik, kisebb tölcseré lehetett. A fenekén - néhány száz méternyire attól a helytől, ahol mi álltunk - zöld

habos, állóvízű tó keletkezett, kákasávvá szegélyezetten. Magában véve is mesebeli volt ez a hely, és lakói egyenesen Dante hét körének egyikéhez tették hasonlónak.

Ez a tó ugyanis a pterodaktylok, a repülő sárkányok fészkelő helye volt, amelyek százával éltek és mozogtak itt a szemünk előtt. A víz széle valósággal megelevenedett a fiataloktól, míg a hatalmas anyaállatok "kicsinyeik" mellett költötték sárgás tojásaikat. Ezekről az undok csúszómászóktól eredt a levegőt betöltő suttogásszerű nesz, valamint az a rettenetes penészszag is, amely émelygést okozott valamennyiünknek.

Körös-körül pedig - mindegyik külön egy-egy sziklán, inkább holt, mint eleven állatokhoz hasonlóan - a hatalmas, szürke és aszott rettenetes hímek gubbasztottak teljesen mozdulatlanul. Csak vérben forgó szemük és óriási, patkányfogóhoz hasonló szájuk, mellyel az arra tévedő szitakötők után kapkodtak, árulta el, hogy van bennük élet. Óriás, hártás szárnyukat, illetve alsó karjukat a mellükön összehajtották, s olyanok voltak, mint egy sor hihetetlenül csúf, nagykendőbe burkolt vénasszony, akinek csak vadállati feje látszik ki a kendőből. Nagyobb és kisebb kiadásban legalább ezer állat nyüzsgött az előttünk lévő mélyedésben.

A mi két tanárunk talán naphosszat is elálldogált volna itt, annyira elmélyedt az őskori állatok tanulmányozásában. A sziklák között szanaszét heverő hal- és madárhullákból megállapították, hogy a csodálatos állatok miből élnek, azután vitatkozni kezdtek. Végül szerencsésen összevesztek valamin, és Challenger mélyen áthajolt a sziklán, hogy társát a maga állításának igazáról meggyőzze, s ez a könnyelmű mozdulata csaknem a vesztünket okozta. Mert a hozzánk legközelebb lévő hím hirtelen éles kiáltást hallatott, és kiterjesztve talán húsz lábánál is hosszabb szárnyait, felemelkedett a levegőbe. A nőstények és a fiatalok a vízbe menekültek, míg a sziklákról egymás után emelkedtek az ég felé az óriás szárnyak. Feledhetetlen látvány volt, amint az a néhány száz, hihetetlen nagyságú hím ott keringett a fejünk fölött.

De csakhamar meg kellett győződnünk arról, hogy ebben a látványban bántatlanul gyönyörködnünk nem lehet. Az óriás állatok először nagy körben röpködtek körülöttünk, mintha pontosan meg akarnák állapítani az őket fenyegető veszély nagyságát. Aztán egyre lejjebb ereszkedtek és egyre szűkebb kört vontak körénk, sziszegve és suhogó szárnycsattogással töltve meg a levegőt óriási, palaszínű szárnyaikkal. Olyan volt ez, mint amikor otthon, Hendonban, nagy versenyek napján egyszerre egész csomó nagy repülőgépet szabadítanak el.

- Meneküljünk az erdőbe, és tartsunk össze! - kiáltotta lord Roxton marokra fogva a puskáját.

Abban a pillanatban, mikor visszavonulásunkat megkíséreltük, a kör egészen bezárult a fejünk fölött, s a szárnyak már-már megérintették arcunkat. Puskatussal csapkodtunk magunk körül, de ez a védekezés nagyon elégtelennek bizonyult. Egyszerre a vijjogó, palaszürke tömegeből kivált egy hosszú nyak, s lecsapott ránk a vérszomjas csőr. Ezt több más követte. Summerlee felkiáltott, és kezével takarta az arcát, amelyből csak úgy patakzott a vér. Én úgy éreztem, mintha valami tüskés

buzogánnyal sújtottak volna le rám, s az ütéstől kissé elkábultam. Challenger elesett. Amikor megálltam, hogy felemeljem, hátulról ismét rám csaptak, s én a tanárra zuhantam.

Ugyanabban a pillanatban eldőrdült lord Roxton elefántpuskája. Amikor felpillantottam, az állatok egyike tört szárnyakkal vergődött a földön, tátott szájával felénk kotkodácsolt, és vérben forgó szemét, mint valami pokolbeli ördög, reánk meresztette. Társai a szokatlan dörrenés hallatára feljebb repültek, és magasabban keringtek a fejünk fölött.

- Most aztán meneküljön, akinek kedves az élete! - kiáltott lord Roxton.

Keresztültámolyogtunk a bokrok sűrűségén, és éppen elértük az erdőt, amikor a bennünket üldöző hárpiák közül három újabb támadásba kezdett ellenünk. Summerlee elbukott, de felemeltük, és a fák közé löktük. Az erdőben biztonságban voltunk a repülő sárkányoktól. Óriási szárnyaik nem értek el az ágak között.

Mialatt hazafelé sántikáltunk gyászosan összeverve, még sokáig láttuk a rémes szörnyeket a levegőben, mindig körben és mindig a fejünk fölött keringeni. Egyre jobban eltávolodtak a földtől. Végre alig látszottak nagyobbaknak egy közönséges vadgalambnál. De biztosra vettük, hogy még ekkor is a mi menetünket figyelték. Végre felhagytak az üldözéssel, és eltűntek a szemünk elől.

- Mondhatom, hogy ilyen érdekes és meggyőző tanulmányi kirándulásban alig volt részem - állapította meg Challenger, miközben dagadt térdét áztatgatta a patakban. - Azt hiszem, Summerlee, teljesen kiismertük a dühös repülő sárkányok harcmodorát. Mi?

Summerlee letörölte a homlokáról ömlő vért, míg én a nyakamon lévő csúnya vágást tapogattam. Lord Roxtonnak a válláról leszaggatták a kabátját, de támadójának foga éppen csak horzsolta a bőrét.

- Az, hogy fiatal barátunkat a nyakán érte egy vágás, és hogy lord Roxtonnak a kabátja elszakadt, valóban csekélység - folytatta Challenger. - Ami engem illet, engem fejbe vertek, mégpedig szárnyal. Így legalább megismertük támadási módszerük minden sajátosságát...

- Az életünk forgott kockán - mondta lord Roxton komolyan -, és el sem képzelhetek csúnyább halált, mint ha ezek a bestiák öltek volna meg! Nagyon sajnálom, hogy elsütöttem a puskámat, de szavamra, kénytelen voltam!

- Ha ön nem teszi, most nem volnánk itt! - mondtam meggyőződéssel.

- Talán nem is lesz baj belőle - vélte Roxton. - Az erdőben bizonyára megmegroppant néha egy-egy faóriás, s az erdő lakóit a puska dörrenésének s a fák megroppanásának hangja közötti hasonlóság, reméljük, ez alkalommal félrevezeti, s nem fognak gyanút. De azt hiszem, önök is osztani fogják azt a véleményemet, hogy mára elég volt a rémületből, és hogy legokosabban tesszük, ha visszamegyünk a táborba karbolos kötőszerekért... Ki tudja, miféle méreg rejlik az utálatos szörnyetegek torkában, szájában?...

Amikor a patak mentén haladva elértük a tisztást, újabb meglepetés várt ránk. Táborunk sánca teljesen érintetlen volt ugyan, falai bontatlanok, de ennek ellenére kétségtelen volt, hogy valamilyen nagyon erős állat járt ott távollétünkben. Lábnyomokat nem találtunk, de a hatalmas ginkgófa letört ágai megjelölték az utat, amelyen jönnie és mennie kellett. Nagy erejéről az a körülmény tanúskodott, hogy készleteink a földön szerteszórva heverték. Egy hússal teli pléhfazekat tartalmától megfosztott, és darabokra tört. A töltényesládát összeűzta, és a rézpántokat meghajlította.

Riadt tekintettel meredtünk a körülöttünk sötétlő homályba, amelyben a rettenetes lény elrejtőzött.

A fennsík szélére mentünk. A derék Zambó vigyorogva ült a szemben lévő, piramis alakú csúcs tetején.

- Minden rendben, Massa Challenger! - kiáltotta - Minden rendben! Ne féljenek! Mindig itt fognak engem találni!

Becsületes fekete arca és az előttünk elterülő szinte végtelen síkság eszünkbe juttatta, hogy a földön és a huszadik században élünk, hogy nem vagyunk - amint azt a mai nap kalandjai után bizvást hihettük volna - holmi gonosz varázslat révén egy lakatlan égitest legvadabb és legborzalmasabb részére száműzve. Lám, amott a távoli látóhatáron lila színben égő vonat közel van már a nagy folyamhoz, amelyen óriás hajók közelednek, és amelynek partjain az emberek az élet ezernyi apró-cseprő bajáról fecsegnek. De mi, akik ide tévedtünk egy rég elmúlt világ teremtményei közé, csak vágyó tekintetünket repíthetjük arrafelé, ahol őket tudjuk. Ó, mennyire vágytunk vissza közéjük!

4.

Lord Roxton valóban nem tévedett: a repülő sárkányok harapása mérges volt. Reggelre mind a két tudós, mind én lázzal ébredtünk, s Challenger térde úgy megdagadt, hogy sántikálni is alig tudott. Egész napon át nem hagytuk el a tábort. Lord Roxton - azzal a kis segítséggel, amit betegen mi nyújthattunk neki - azon fáradozott, hogy még magasabbra és sűrűbbre építse a tábort körülkerítő tüskés falat, amely egyetlen védőnk volt.

Egész nap az az érzés gyötört, hogy megfigyelnek bennünket, de hogy merről és hogy kicsoda, azt még csak nem is sejtettem.

Olyan erős volt ez az érzés bennem, hogy Challengernek is elmondtam, aki viszont láz okozta képzelődésnek minősítette. Bár a tábor kerítésén és a fejünk fölött összeboruló fák koronáin kívül egyebet nem láttam, mégis mindig erősebben és határozottabban éreztem, hogy valami nagyon rosszakarató megfigyelő jár a sarkunkban.

Curupuri jutott eszembe, az indiánok gonosz szelleme, aki talán itt ólálkodik a közelünkben s lesi az alkalmas pillanatot, amelyben bosszút állhat azért, hogy felvertük szent és néptelen birodalma csendjét.

Ezen az éjszakán - a harmadikon, amelyet Maple White földjén töltöttünk - a kialvó tűz köré heveredve aludtunk. Álmunkból a táborunk közvetlen közelében felhangzó rettenetes sikoltások riasztottak fel.

A sikoltások fülhasogatóbbak voltak a vasút füttyénél is. A mozdonyok sípjának hangja tiszta és gépies. Ezek a sikoltások azonban olyan fájdalmasak voltak, mintha halálos rémület és végső vonaglások sajtolták volna ki abból, akitől vagy amitől eredtek. Kezünket fülünkre tapasztottuk, hogy meg ne süketüljünk az idegrázó hangtól. Egész testemet hideg verejték lepte el, és a szívemet megremegtette az ismeretlen lény iránti szájalom. Egy zaklatott élet minden panasz, kínja, Istenhez intézett forró könyörgése és siráma sírt ki az elhaló kiáltásból. Később egy másik hang: a torok mélyéből feltörő kacaj, az örvendezések morgó, hörgéssel párosult megnyilatkozása vegyült a sikoltásokba. Három-négy percig folyt ez a rettenetes duett, mialatt a lombok megzörrentek az ébredező és megriadt madarak rebbenésétől. Végül minden elcsendesedett.

Soká ültünk mozdulatlanul a beállott, borzasztó csendben. Lord Roxton egy csomó rőzsét dobott a tűzre; a vörös láng megvilágította társaim feszült arckifejezését, és fénye végigsuhant a fejünk fölött himbálózó hatalmas ágakon.

- Mi volt ez? - kérdeztem suttogva.

- Azt majd csak reggel fogjuk megtudni - felelte lord Roxton. - Nagyon közel történt, nem lehetett messzebb a tisztásnál...

- Azt hiszem, egy őskori tragédiának voltunk fültanúi - mondta Challenger, és hangjából meghatottság csendült ki -, olyan drámának, amelyben a nagyobbik sárkány belefojtja a gyöngébe az életet. Az embernek kétségtelen szerencséje volt, hogy amikor megjelent a földön, ezek a szörnyek már nem léteztek. Mert mi hasznát vehette volna a parittyának vagy a nyílnak velük szemben? Még a modern puska is csak játékszer volna az ilyen szörny ellen.

- Úgy érzem, hogy védelmére kell kelnem kedves kis barátomnak! - mondta lord Roxton a fegyverét simogatva. - Ő bizonyára győzelmesen állná meg a helyét mindenféle szörnyel szemben.

- Csitt! - mondta ekkor Summerlee. - Valamit hallok!

A csöndet hirtelen erős, határozott léptek nesze törte meg, állat lépteié, amely óvatosan körüljárta táborunkat, azután pedig megállott a bejárat közelében.

Csak egy vékony tüskefal választott el a rémtől. Mindegyikünk megragadta fegyverét.

Lord Roxton kihúzott a falból egy kis tüskebokrot, és kinézett.

- Szavamra mondom, azt hiszem, hogy látom! - kiáltotta.

A vállán áthajolva kinéztem én is a nyíláson. És megláttam. Megláttam én is!

A fa sötét árnyékában guggolt feketén és bizonytalanul egy vad erővel teljes, fenyegető alak. Talán nem volt magasabb egy lónál, de testének sötét tömege nagy erőről tett tanúságot. Sziszegő hörgése hatalmas szervezetre vallott. Amikor megmozdult, két rettenetes, zöldes szem villant fel a sötétben. Nyughatatlan kaparás hallatszott: mintha a szörny lassan előremásznék.

- Azt hiszem, ugrani készül! - kiáltottam elhúзва a puskám ravaszát.

- El ne süsse! A világért, el ne süsse! - súgta nekem lord Roxton. - A fegyver durranása mérföldekre elhallatszana az éjszakának ebben a nagy csöndességében! Lőni csak a legvégső esetben szabad!

- Ha átugorja a túskefalat, veszve vagyunk - mondta Summerlee, és hangja megremegett.

- Átugorni azonban nem fogja! - jelentette ki lord Roxton. - Ezért jótállok!

És most olyan bátor cselekedetnek lettünk tanúi, amilyenhez hasonlíthatót sem azelőtt, sem azóta nem láttam.

Lord Roxton a tűzhöz osont, felkapott egy lánggal égő faágot, és azzal ahhoz a támadórészhez csúszott vissza, amelyet az előbb a túskefalba vágott. Az égő faággal kivilágított az éjszakába. Az állat rettenetes horkanással előrebukott. Lord Roxton pillanatnyi habozás nélkül, könnyed, sebes léptekkel feléje sietett, és a lángoló ágot az állat arcába vágta. Egy szempillanatra megláttam az arcát. Óriás varangyos békáéhoz volt hasonlatos. Varos, bélpoklos bőr borította, és nagy szája friss vértől habzott. Azután a cserjék ágai megroppantak, és szörnyű látogatónk eltűnt a sűrűségben.

- Azt hiszem, ez sem akar többet szembekerülni a tűzzel - mondta lord Roxton nevetve, mialatt visszajött és helyére dugta az előbb kihúzott túskebokrot.

- Amit ön tett, nem mertem volna megtenni!

- Én sem! - kiáltottunk valamennyien.

- Nem volt más mód az elkergetésére! Ha közénk kerül, egymást puffantottuk volna le, miközben őt akartuk volna eltalálni. Másrészt, ha keresztüllövünk a túskefalon és megsebesítjük, esetleg a fejünkre ugrik, s akkor menthetetlenül elvesztünk. Így, azt hiszem, aránylag elég könnyűszerrel szabadultunk meg tőle.

A két tudós habozva nézett egymásra.

- Ami engem illet, egyáltalán nem tudom, melyik fajtához soroljam ezt az állatot - mondta Summerlee, pipára gyújtva a tűz parazsa mellett.

- Amidőn óvakodik attól, hogy nyilatkozzék, az önt jellemző tartózkodás fényes jelét adja - jegyezte meg Challenger gúnyos leereszkedéssel. - Én is csak általánosságban vagyok hajlandó véleményt nyilvánítani, amidőn kijelentem, hogy vendégünk alighanem a húsevő sárkányok fajtájához tartozik, a húsevő dinosaurusok közé.

- Ez a feltevés valószínűnek látszik - felelte Summerlee.

- Ha ön is ezen a nézeten van, akkor semmi akadálya sincs annak, hogy folytassuk megzavart álmunkat - vélte Challenger.

- De nem őrszem nélkül! - jelentette ki lord Roxton határozottan. - Ilyen környezetben nem szabad a véletlenben bízunk. Ezentúl kétóránként felváltjuk egymást az őrködésben.

- Akkor hát én leszek az első őrszem. Mire strázsálásom ideje letelik, éppen kiég a pipám - mondta Summerlee.

Másnap reggel csakhamar megtaláltuk az éjjeli tragédia színhelyét. Az óriási kengurugyíkok tisztásán történt a rettenetes öldöklés. A zöld pázsiton éktelenkedő vértócsák és húscafatok az első percben azt a benyomást keltették, hogy itt egy egész állatfalka pusztult el. De amikor jobban megvizsgáltuk a maradványokat, megállapítottuk, hogy ez a rengeteg hús mind egyetlenegy állattól származik. Ama nehézkes szörnyek egyikétől, amelyet a szó szoros értelmében darabokra szaggatott egy nála talán nem is erősebb, de vérengzőbb fenevad.

A két tudós egészen belemélyedt a vizsgálódásba. Nagy gonddal nézegették az egyes húsdarabokat és a rajtuk található óriási fogak és karmok nyomait.

- Egyelőre függőben kell tartanunk ítéletünket - mondta Challenger. - Nem lehetetlen ugyanis, hogy a kardfogú tigris garázdálkodott itt, amelynek nyomai az angliai barlangokban is feltalálhatók. De az is lehetséges, hogy a vérszomjas bestia allosaurus volt.

- Vagy megalosaurus - tett hozzá Summerlee.

- Meglehet. A nagyobb, húsevő gyíksárkányok akármelyik válfaja megközelíti a valóságot. Ebből az állatfajtából kerülnek ki a föld legszörnyűbb és legfélelmetesebb állatóriásai s az egyetemek s a múzeumok legfőbb büszkeségei! - mondotta Challenger, és hangosan felnevetett.

Mulattatta az az "elmésség", amelyet utolsó szavaiba rejtett.

- Uraim, minél kevesebb zajt csapunk, annál jobb reánk nézve - jegyezte meg rendreutasító hangon lord Roxton. - Nem tudhatjuk, hogy ki és mi van a közelünkben. És ha ezek a fickók vissza találnának jönni, hogy megkeressék a reggelijüket, mondhatom, ugyancsak elmenne a kedvünk a nevetéstől. Mellesleg mondva, mi az a jel ott az óriási kengurugyík bőrén?

A felkoncolt állat pikkelyes, sötét palaszínű bőrén furcsa, fekete kör látszott, valami aszfalthoz hasonló anyagból. Egyikünk sem sejtette, hogy mi lehet, bár Summerlee azt állította, hogy ő már két nappal ezelőtt látott ilyet az egyik fiatal állat bőrén. Challenger egy szót sem szólt, de olyan fensőségesen és felfuvalkodottan állt ott, mint aki könnyűszerrel meg tudná magyarázni a szóban forgó jelenséget, ha akarná. Végre lord Roxton egyenesen hozzá fordult kérdésével.

- Ha lordságodnak nagy kegyesen meg méltóztatnék engedni, hogy a számat kinyissam, boldogan fejteném ki nézeteimet - felelte Challenger gúnyosan.

- Miért használja ezt a hangot, professzor úr? - kérdezte a lord.

- Mert attól tartok, hogy ha más hangot használnék, ezzel ismét magamra vonnám lordságod neheztelését, mint az imént, amikor nevetni merészelttem.

És amíg a lord bocsánatot nem kért tőle, addig nem nyilatkozott ingerlékeny barátunk.

Azután azonban valóságos előadást tartott nekünk arról a kérdésről, hogy hogyan kerülhettek aszfaltfoltok az óriási kengurugyíkok bőrére, s miként lehetséges az, hogy a húsevő ragadozók az évezredek megszámlálhatatlan sora alatt sem szaporodtak el annyira, hogy minden más élőlényt kipusztíthattak volna a fennsíkon, amelyen a legvérengzőbb állatfajok éppúgy fennmaradtak, mint a legszelídebbek.

Ezen a reggelen térképet készítettünk a fennsík egy kis részéről, kikerülve a repülő sárkányok mocsarát és nyugat helyett inkább kelet elé haladva utunkon. A sűrű erdőségek nagyon megnehezítették előrehaladásunkat.

Eddig Maple White földjének csak rettenetességeit ecseteltem, pedig szépségei is vannak ennek a világnak. Ezen a reggelen például csupa gyönyörű virág között jártunk. A virágoknak többnyire fehér és sárga volt a színük. Két tanárunk megmagyarázta nekem, hogy eredetileg ez volt minden virág színe. Sok helyütt a talajt teljesen elborították, úgyhogy bokáig gázoltunk a süppedő virágszőnyegen. Illatuk erejével és édességével valósággal elkábítottak bennünket.

Mindenütt a távoli otthon, Anglia emléke kísértett körülöttünk. A fák ágai szinte roskadoztak a rajtuk lévő gyümölcsök terhe alatt.

Megfigyeltük, mely gyümölcsökből csipegettek a madarak, és ezekből, amelyekről ekként minden kétséget kizáróan megállapítottuk, hogy nem tartalmaznak mérgező anyagokat, nagyobb készleteket gyűjtöttünk éléskamránk számára.

Amióta távollétünkben olyan kellemetlen látogató járt a táborunkban, mindig rossz érzés fogott el hazamenet. Ez alkalommal azonban mindent rendben találtunk!

Este nagy viták folytak helyzetünkről s jövőnkről.

Summerlee kezdte a vitatkozást, aki már egész nap ingerlékeny kedvében volt, és lord Roxtonnak arra a kérdésére, hogy vajon mihez kezdjünk holnap reggel, keserűen így fakadt ki:

- Az egyetlen okos dolog, amivel itt foglalkozhatunk, az, ha szabadulni igyekszünk a csapdából, amelybe kerültünk! Önök valamennyien csak arra gondolnak, hogy minél beljebb hatoljanak a fennsík mélyébe, holott egyetlen törekvésünknek oda kellene irányulni, hogy elkerüljünk innen. Mégpedig minél előbb!

- Uram, nagy fájdalommal tölt el, hogy éppen a tudomány emberének ajkáról kell ezeket a kevésbé fennkölt szavakat hallanom! - mondta Challenger, megcsóválva hatalmas fejét. - Önt a véletlen a földnek olyan pontjára vetette, amely tömegesen

szolgáltatja a tudós ambícióját kielégítő alkalmakat! Mert hiszen a tudományos kutatásoknak erre a fajtájára sehol másutt széles e világon nem kínálkozik lehetőség. S Ön nem talál más kívánnivalót, mint hogy minél hamarabb elhagyhassa a csodáknak ezt a világát? Még mielőtt megfejtette volna ezeket a csodákat? Summerlee tanár uram, mást vártam öntől!

- Jusson eszébe - válaszolta Summerlee -, hogy rám Londonban nagy hallgatóság vár! Ebben különbözik az én helyzetem az önétől, uram! Mert amennyire én emlékszem, ön sohasem volt pótolhatatlan tényezője a komoly nevelés nagy munkájának...

- Ebben valóban igaza van - mondta Challenger. - Sohasem vállaltam katedrát. Engem nagy problémák foglalkoztattak szüntelen, s megértettem a rómaiakat, akik rabszolgákra bízta a gyereknevelés mesterségét.

Lord Roxton, hogy másra terelje a társalgást, közbevágot:

- Meg kell vallanom, hogy nagyon megszégyenítő dolognak tekinteném, ha még azelőtt kellene visszatérnem Londonba, mielőtt megismerem azt a helyet, ahol jelenleg tartózkodom.

- Én pedig sohasem merészkednék vissza lapom szerkesztőségébe és a jó öreg Ardle szeme elé - szerkesztő úr, bocsásson meg merészségemért, de igazán így mondtam! -, ha nem fejezném be riportomat s nem számolhatnék be a fensík minden szenzációjáról. A visszatérésről azonban, amennyire én látom a helyzetet, azt hiszem, hogy nem érdemes vitatkoznunk, mert egyelőre még akkor sem mehetnénk el innen, ha akarnánk!

- Ifjú barátunknak tökéletesen igaza van - állapította meg Challenger. - Épp ezért ne beszéljünk erről többet, mert az üres szalmacséplés fölösleges erőpazarlást jelent.

- Minden egyéb: fölösleges erőpazarlás! - dörmögte Summerlee a pipája mögül. - Hadd juttassam eszébe önöknek, hogy mi, a londoni Zoológiai Intézet gyűlésének kiküldöttei, határozott céllal jöttünk ide. A cél az volt, hogy megvizsgáljuk Challenger tanár állításainak igazát. Ezzel megoldottuk feladatunkat. Ami a részleteket illeti, ez a fensík olyan óriási kiterjedésű, hogy csakis egy nagy expedíció és kellő felszerelés mellett volna remény a részletkérdések teljes tisztázására. Ha ellenben ragaszkodunk ahhoz, hogy az összes részletkérdést most derítsük fel, nagyon valószínű, hogy sohasem térhetünk vissza a civilizált világba, és hogy még az a fontos tudományos felfedezés is, amelyet már megtettünk, elvész az emberiségre nézve. Challenger tanárnak pompás ötletei voltak, amikor arról volt szó, hogy erre a fensíkra feljussunk. Zsenialitását most bizonyítsa be azzal, hogy visszavezet bennünket oda, ahonnan elindultunk.

Megvallom, hogy Summerlee nézeteit magam is helyeseltem.

Még Challengert is megzavarta annak a lehetősége, hogy ellenségei esetleg sohasem fogják megtudni: igazat beszélt.

- A fennsíkról való lejutás első pillantásra szinte lehetetlennek látszik - mondotta -, mégsem kétlem, hogy sikerülni fog, ha okosan fogunk hozzá! Magam is belátom, hogy nem ajánlatos most hosszabb ideig tartózkodnunk Maple White földjén, s hogy hamarosan foglalkoznunk kell a visszatérés gondolatával. Mindazonáltal egyáltalán nem vagyok hajlandó addig visszatérni, amíg legalább felületesen meg nem ismertük ezt a földet és magunkkal nem vihetjük a térképét.

Summerlee türelmetlenül felfortyant.

- Két hosszú napot töltöttünk el a kutatással - mondta -, és mégsem tudunk többet a vidékről, mint akármelyik földrajzkönyv. Az azonban bizonyos, hogy az egészet sűrű erdőség borítja, és hogy hónapokba telhet, amíg sikerül ezen keresztülhatolnunk és az egész fennsíkot megismernünk. Az áttekintés szempontjából még egy súlyos baj van. A fennsík belseje mélyebben fekszik a szélénél. Nem lehetünk bizonyosak abban sem, hogy olyan csúcsra akadunk vándorlásaink közben, amelyről áttekinthetnénk az egészet. Ez szerfelett megnehezíti a térképkészítés munkáját.

Ebben a pillanatban egy ötletem támadt.

Pillantásom véletlenül egy óriás ginkgófa bütykös, hatalmas törzsére tévedt. A ginkgófa bizonyára magasabb a többi fánál, mert a törzse is vastagabb a többiekénél. És ha a fennsík széle egyszerismind a legmagasabb pont is a fennsíkon, miért ne lehetne ezt a hatalmas fát, amelyet az egész vidék ural, kilátótoronynak felhasználni? Gyermekkoromban Írországból minden fát megmásztam. Társaim lehetnek művészek a hegymászás terén, de tudom, hogy a famászásban túlteszek rajtuk. Ha sikerül karomat ráfonni a fa legalsó ágaira, nagyon csodálkoznék, ha nem jutnék föl a legtetejére.

Társaim el voltak ragadtatva leleményességemtől.

- Istenemre mondom, fiatalember, ez szerencsés gondolat! - jelentette ki lord Roxton.
- Hogy már előbb nem jutott az eszünkbe! Idelenn ugyan már egy órája sötét van, de a fa tetejéről még megrajzolhatja a vidék vázlatos térképét. Ha ezt a három lőszeresládát egymás tetejére állítjuk a legalacsonyabb ágig, könnyen felsegítem!

Felállott a ládákra, míg én átöleltem a fa törzsét, és elkezdtem rajta lassan felfelé kúszni. Challenger akkorát lódított rajtam óriási kezével, hogy valósággal felrepültem a fára. Kezemmel megkapaszkodtam a legalsó ágban, és lábaimmal is erősen dolgoztam. Három pompás faágra találtam, amelyek olyanok voltak, mint valami óriási létra óriási fokai, kissé följebb pedig egész sora akadt a támaszkodásra alkalmas ágaknak, úgyhogy csaknem minden nehézség nélkül kúsztam egyre feljebb.

Már olyan magasan voltam, hogy a földre le sem láttam, és Challenger dörgő hangja mind nagyobb távolságból hangzott felém, amikor valami vastag, gömbölyű, bokorhoz hasonló tömeget vettem észre egy faágon. Élődi bokornak gondoltam, de amikor jobban szemügyre vettem, csaknem lebuktam az ágról rémületemben.

A bokor megmozdult, s kétlábnyi távolságból egy arc meredt az enyémbe!

Emberi arc volt, vagy legalábbis a legemberibb minden majompofa közül, amit eddig láttam.

Hosszú, fehéres arc volt, hólyagokkal tele, orra lapos, álla hosszú, pofaszakálla sörtés. A bozontos vastag szemöldök alól gonosz, vad szem meredt elő, és amikor morgásra tátotta a száját, megláttam, hogy az hajlott fogakkal van tele.

Gyűlöletet és fenyegetést olvastam ki ördögi szeméből. Egy pillanatig egymásra bámultunk, aztán a majmon hirtelen erőt vett a rettegés. A fa ágai ropogva-recseggve töredezték alatta, amikor rémülten lebukott a zöld lombok tengerébe.

- Mi a baj?- kérdezte letről lord Roxton. - Történt önnel valami?

- Látták? - kiáltottam vissza. Görcsösen megkapaszkodtam a fa ágaiban, és minden ízemben remegtem.

- Hallottunk valami zajt. Azt hittük, hogy ön megcsúszott. Leszakadt talán egy ág?

A majom váratlan megjelenése annyira megrémített, hogy már-már azon gondolkodtam, ne menjek-e le társaimhoz, és ne mondjam-e el nekik felfedezésemet. De mivel már messzire haladtam a fa megmászásában, szégyennek tartottam volna, hogy visszatérjek misszióm elvégzése nélkül.

Hosszabb szünet után tehát ismét nekiindultam, és visszanyerve önuralmamot és bátorságomat, haladtam felfelé. A körülöttem hullámzó levéltömeg fokozatosan ritkulni kezdett, és éreztem, hogy szellő legyezi arcomat.

Elértem a fa legtetejét, megtelepedtem egy villához hasonló ágon, és szétnéztem.

Maple White földje ott terült el a lábam alatt.

A nap éppen leszállóban volt a nyugati látóhatáron, és az este szokatlanul derűs és tiszta. Beláthattam az egész fennsíkot.

Hosszúkas földterület volt, valami negyven mérföld széles és húsz mérföld hosszú. Alakja sekély tölcsérhez hasonlított, amelynek mélyén s körülbelül a közepén is nagy tó terült el. A tónak mintegy tíz mérföld lehetett a területe. Széleit sűrű sás szegélyezte, míg smaragdzöld tükrét sárgás homokzátonyok törték meg, amelyek úgy ragyogtak a lemenő nap sugarában, mint a színarany. A part homokján hosszú, fekete alakok heverték. Vajon mik lehettek? Aligátoroknak nagyon is szélesek, kenuknak nagyon is hosszúak voltak. Messzelátómmal csak azt vehettem ki, hogy eleven állatok, de hogy micsoda fajtához tartoznak, azt még csak elképzelni sem tudtam.

A fennsíknak attól az oldalától, amelyen mi voltunk, körülbelül hatmérföldnyire terült el ez a közepső tó. Közvetlen a lábam alatt az óriási kengurugyíkok tisztását láttam, kissé távolabb pedig egy kerek - a fák közül kivilágló - nyíl azt a helyet jelölte, ahol a repülő sárkányok tanyáztak. A nagy tónak azt a partját, amely velem átellenes volt, meredek, vagy kétszáz láb magas bazaltsziklák szegélyezték. A bazaltsziklákon egész sor fekete nyílást különböztettem meg messzelátóm segítségével. Ezeket barlangbejáratoknak minősítettem. Az egyik nyíláson valami fehérret láttam megcsillanni. Hogy mi lehet? Nem tudtam elképzelni.

Amikor a nap leszállt és olyan sötét lett, hogy a tárgyak körvonalait sem lehetett már megkülönböztetni, lemásztam társaimhoz, akik türelmetlenül vártak vissza.

Egy csapásra én lettem az expedíció hőse. Mert hiszen ezt a dolgot én gondoltam ki egyedül, és én valósítottam is meg. És kezemben volt a térkép, amely arra volt hivatva, hogy a veszedelemnek eme labirintusában Ariadne fonala legyen.

Társaim mindegyike kezet szorított velem. De mielőtt belefogtam volna a térkép elmagyarázásába, elmondtam nekik találkozásomat a majommal.

Elbeszélésemet azzal fejeztem be, hogy amióta a fennsíkon vagyunk, a majom szüntelen figyelemmel kísért bennünket!

- Ezt honnan tudja? - kérdezte lord Roxton.

- Mert mindig az volt az érzésem, hogy egy rosszakaratú, veszedelmes lény figyel bennünket - feleltem. - Ezt különben Challenger tanár úrnak is említettem már.

Challenger igazolta a szavaimat.

- Csakugyan. Beszélte ilyesvalamiről. Olyan érzékeny a természete, hogy megsejti azt is, ha nézik... De hagyjuk ezt. Mondja el inkább, hogy milyen volt a majom? Remélem, megfigyelte...

- Egyáltalában nem...

- Nem volt farka?

- Nem volt.

- Hát a lába markolásra alkalmas volt-e?

- Nem hiszem, hogy olyan sebesen eltűnhetett volna az ágak között, ha nem kapaszkodhatott volna meg bennük a lábával is...

- Dél-Amerikában, ha jól emlékszem, harminchat majomfajta él, de ismeretlen az ember alakú majom. Pedig szerfelett valószínű, hogy Malone ilyennel találkozott. Ez a szakállas és színtelen fajta csak a kelet-indiai szigeteken található.

(És egy kensingtoni villa dolgozószobájában, ahol Challenger névre hallgat - gondoltam magamban, mert mialatt a tudóst néztem, külsejének majomszerűsége még jobban szemembe öltött.)

- Színtelenségének az a magyarázata - folytatta a tanár -, hogy túlnyomórészt a fákon, árnyékban tartózkodik. Nekünk most azt a kérdést kell eldöntenünk, hogy kihez hasonlít jobban: a majomhoz, vagy az emberhez? Nem lehetetlen, hogy afféle félemler-félmajom volt. Ezt sürgősen el kéne döntenem...

- Legkevésbé sem! - vetette közbe Summerlee. - Most, hogy Malone ügyessége és ötletessége folytán kezünkben van a vidék pontos térképe, egyetlen és sürgős feladatunk csak az lehet, hogy minél hamarabb és ép bőrrel elmeneküljünk erről a szörnyű helyről!

- A civilizáció húsosfazekaihoz! - dörögte Challenger.

- A civilizáció tintásüvegeihez, uram! A mi feladatunk az, hogy feljegyezzük, amit láttunk. A kutatás folytatását másokra bízhatjuk. Ebben megállapodtunk, még mielőtt Malone a térképet elkészítette volna...

- Megvallom, hogy az én lelkem is megkönnyebbül, ha expedíciónk eredményét nyilvánosságra hozhatom - jelentette ki Challenger. - Hogy miképpen fogunk innen lejutni? Azt ebben a pillanatban még csak nem is sejtem. De életemben még nem találtam olyan problémát, amit megoldani ne tudtam volna. Ennélfogva megígérem önöknek, hogy holnaputántól kezdve figyelmemet a fennsíkról való szabadulás kérdésének megoldására összpontosítom.

Ezzel napirendre tértünk a dolog felett.

De este a tűz, valamint egy árva gyertyaszál fényénél kidolgoztuk az eltűnt világ legelső térképét.

Challenger irónja habozva pihent a nagy fehér folt fölött, amely a tavat jelölte.

- Minek nevezzük el? - kérdezte.

- Ragadja meg az alkalmat arra, hogy halhatatlanná tegye a nevét! - ajánlotta Summerlee fanyar mosollyal.

- Az én nevemet, uram, külön érdek fogják megörökíteni - felelte Challenger komolyan. - Minden hülye megörökítheti a nevét azzal, hogy ráköti valamely hegyre vagy folyóra. Nekem ilyesmire nincs szükségem.

Lord Roxton közbevágott:

- Fiatalember, ezt a tavat az ön nevéből kell elkeresztelnünk! - mondotta. - Ön látta meg elsőnek, így tehát indokolt, hogy Malone-tó néven ismerje meg a világot.

- Ha megengedik, hogy én válasszam meg a nevét - mondtam pirulva -, akkor azt ajánlom, kereszteljük el a tavat Gladys-tónak!

- Nem gondolják, hogy a "Középponti" jobban megfelelne? - kérdezte Summerlee.

- Én jobban szeretem a Gladys-tó elnevezést.

Challenger rosszállóan rázta meg a fejét.

- A gyerek mindig gyerek marad! - mondta. - De legyen, amint kívánja.

S a fehér foltra ráírta Gladys nevét.

5.

Lángoltam a büszkeségtől, amikor három olyan ember, mint társaim, megköszönte nekem, hogy kiségtettem őket a bajból. Mint az expedíció legfiatalabb tagját - nemcsak korra, hanem tapasztalatokra, tudásra és jellemre nézve is legfiatalabbat -, eddig mind a hárman védencüknek tekintettek.

Most a magam erejéből érvényesültem!

Egész melegem lett ettől a gondolattól.

De nem szabad büszkének lennünk, mert az elbizakodottsághoz vezet, s az elbizakodottság kárhozatalba dönt. Ezt nemsokára saját magamon tapasztalhattam, mert önmagamhoz való túlságos bizalmam és a megbecsülés utáni vágyam még ezen az éjszakán végzetes kalandba döntött.

Így történt:

A majommal való találkozás úgy felizgatott, hogy alvásra gondolni sem tudtam. Az őrség Summerleere esett, akit a tűz mellett elnyomott az álom. Lord Roxton ponchójába csavarva csöndesen feküdt, míg Challenger úgy hortyogott és fűjt, hogy szinte visszhangzott tőle az erdő.

A telihold barátságosan világított, és a levegő dermesztően hideg volt. Az ilyen éjszakát az Úristen is sétálásra teremtette.

Hirtelen eszembe ötlött: Miért ne járnék egyet? Tegyük fel, hogy csendesen ellopózom, tegyük fel, hogy lemegyek a Gladys-tóhoz, tegyük fel, hogy reggelre ismét visszajöhetek a tó pontos tervrajzával: nem tekintenének-e akkor társaim még inkább hozzájuk méltónak?

Ha Challenger kieszeli a menekülés módját és vissza fogunk térni Londonba: a Gladys-tó titkát valamennyiünk közül egyedül csak én fogom ismerni! Mert én leszek az egyetlen, aki megfordultam ott.

Gladysre és Ardle úrra gondoltam.

Micsoda háromhasábos cikk telnék ebből a lap számára! Micsoda karriernek vetné ez meg az alapját! A legközelebbi nagy háborúban szinte magától kínálkoznék számomra a haditudósítói kiküldetés!

A puskámra kacsintottam - a zsebem tele volt töltényekkel -, és széttolva a tüskés falat, amely táborunkat védően körülzárta, kisiklottam a nyíláson. Utolsó tekintetem a lelkiismeretlen, bóbiskoló Summerlee-t érte, aki úgy festett ott a kialvó tűz mellett, akár valami furcsa, fából faragott játékszer.

Alig mentem azonban néhány száz méternyire, máris keservesen megbántam, hogy ennyire elhamarkodtam a dolgot. Azt hiszem, más alkalommal említettem már ebben a naplóban, hogy sokkal élénkebb a fantáziám, semhogy bátor lehetnék. De emellett félek attól a gondolattól, hogy esetleg gyávának tartanak. Most is az hajtott előre, hogy gyávának tartanának, ha visszafordulnék, s ha nem végzeném el, amit - bár önként - magamra vállaltam. Pedig borzadtam attól a helyzettől, amelybe magamat sodortam, és mindenemet odaadtam volna azért, hogy tisztességgel megszabaduljak belőle.

Az erdő rémes volt. A fák olyan sűrűn nőttek egymás mellett, hogy a holdvilág csak itt-ott szűrődött át lombjaik között. A fatörzsek között koromfekete foltok sötétlettek. Mintha barlangok üregei tátongtak volna felém. Megremegtem. Eszembe jutott az iguanodon kétségbeesett ordítása, az a rettenetes segélykiáltás, amelytől tegnap éjjel visszhangos lett az egész erdő, és szembe jutott annak a fáklyának a lángolása is, amelyet lord Roxton vágott a varos, duzzadt, vértől csöpögő pofába.

Én pedig éppen most a szörny vadászterületén jártam. Minden pillanatban élém ugorhat az árnyékból a névtelen, rettenetes ragadozó.

Megálltam, és egy töltényt kivéve a zsebemből, kinyitottam fegyverem závarját. De amint a hideg vasat megérintettem, csaknem elállott a szívverésem: nem a golyóra járó fegyveremet, hanem a söréteset hoztam magammal!

Első gondolatom ismét csak az volt, hogy visszatérek. Most már attól sem kellett tartanom, hogy gyávának nevezhetnek. Visszatérésem nagyon is indokolt lett volna.

De a józan észem felülkerekedett az ostoba büszkeség. Pillanatnyi habozás után folytattam utamat, hasznavehetetlen fegyveremmel a hónom alatt.

Az erdő sötétje izgató volt, de nem kevésbé volt izgató az óriási kengurugyíkok tisztásának fehér holdfénye. A bokrok közül kinéztem a tisztásra. Az óriási állatok közül egyet sem láttam ott. Talán a tegnap éjszakai tragédia űzte el őket legelőhelyükről. A misztikus, ezüstös világításban egyetlen élőlény sem tűnt szemembe.

Keresztülsuhantam a tisztáson, és a túlsó oldal vadonjában nyomban a kis patak mellé szegődtem, amely vezetőmmé lett. Nagyon vidám kísérő volt, amint itt-ott csörgedezett mellettem, hasonlatosan ahhoz a kedves kis folyóhoz, amelyben olyan sokat halásztam a boldog gyermekkorban. Ha mindig ennek a pataknak a mentén haladok, okvetlen el kell jutnom a Gladys-tóhoz, és éppúgy vissza is kell jutnom a táborunkba.

Amint lefelé siettem a lejtőn, az erdő mindinkább ritkult, és a fák helyét bokrok foglalták el. Pompásan haladhattam előre. Láttam anélkül, hogy engem láthattak volna.

Utam a repülő sárkányok mocsara mellett vezetett el. A hatalmas állatok egyike - egyik végétől a másikig hosszabb lehetett húsz lábnál is - közvetlen közelemből felemelkedett a levegőbe.

Meglapultam a bokrok között, mert a közelmúlt tapasztalataiból tudtam, hogy az állat egyetlen kiáltása utálatos társainak százait szabadíthatja a nyakamra. És addig nem mertem utamat folytatni, amíg a repülő sárkány ismét le nem szállt a földre.

Az éjszaka rendkívül csöndes volt, de amint előrehaladtam, halk, zümmögő nesz ütötte meg a fületem. Olyan volt ez a nesz, mint amikor egy nagy üstben vagy fazékban valami rotyogva, prüsszkölve forr.

Csakhamar ráakadtam a nesz forrására.

Aszfaltpocsolya volt, amelynek felszíne a föld mélyéről előtörő gáz lökésének hatása alatt hol emelkedett, hol süllyedt. A levegő izzóan forró volt körülötte, s a föld is olyan tüzes, hogy alig tudtam megérinteni. Nyilvánvaló volt, hogy azok a hatalmas vulkanikus erők még most sem pihentek el teljesen, s a tűzhányó, amelynek lejtőjén jelenleg tartózkodunk, még mindig működésben van. Nem volt időm arra, hogy vizsgálódásaimat tovább folytassam, mert hiszen reggelre vissza kellett sietnem a táborunkba.

Félelmes út volt ez, és aki egyszer megtette, soha el nem felejtí többé, amíg csak él.

A sűrű bozót árnyában kúszva igyekeztem előre. Szívem mindig megdobbant, s én megálltam, valahányszor nesz ütötte meg a fületem. Néha a faágak valamely közeledő vadállat lépteinek súlya alatt való ropogását véltem hallani. Olykor-olykor óriás árnyak emelkedtek itt is, ott is, néma árnyak, amelyek mintha párnázott talpakon suhantak volna odébb. Gyakran megtorpantam, és elhatároztam, hogy visszafordulok. De büszkeségem minden egyes alkalommal legyőzte félelmemet, és továbbhajtott a cél felé, amelyet magam elé tűztem.

Végre - a zsebóráim hajnali egy órát mutatott - a bozót nyílásán keresztül megcsillant a nagy tó vize, és tíz perccel később már a tó széleit szegélyező nádasban voltam. Rettenetesen megszomjaztam, tehát lehasaltam, és nagyot húztam a tó vizéből, amely friss volt és tiszta. A tóhoz széles ösvény vezetett. Az ösvényen sok és sokféle lábnyom látszott, amiből arra következtettem, hogy itt lehet az állatok itatóhelye. Közvetlen a víz szélén óriás, magában álló lávatömb hevert. Felmásztam rá, és körülnéztem minden irányba.

Már az első dolog, ami a szemembe ötlött, meglepett.

Említettem, hogy a ginkgófa tetejéről magára vonta figyelmemet egy sor fekete folt, amely a bazaltszikla falát tarkította. Már akkor az volt a benyomásom, hogy ezek a foltok tulajdonképpen barlangnyílások. Most ez a sejtelmem valóra vált. A foltok tényleg barlangnyílásoknak bizonyultak, és mögüük fény villant elő. Halványvörös fénysávok vetültek a tóra, s útjelző gyanánt világítottak az éjszakába.

A fényről eleinte azt gondoltam, hogy vulkanikus eredetű. Csakhamar rájöttem azonban, hogy ez a magyarázat elfogadhatatlan. Ha a tölcsér mélye csendes, a magas sziklafalak mögött aligha működik a tűzhányó. Egy másik feltevés ötlött ekkor eszembe, amely valósággal elkábított. A barlangokban tűz lobog, a tüzet emberkezek gyújtották!

Hosszú ideig feküdtem mozdulatlanul, és figyeltem a fellángoló és elsápadó vörös fényfoltok játékát a tó vizén. A barlangnyílások öt-hat mérföldnyire lehetettek tőlem. Ó, mit adtam volna érte, ha felkapaszkodhattam volna a sziklafalra, és szót válthattam volna azokkal az embertársaimmal, akik - elképzelésem szerint - ebben a különös világban élnek, olyan állatok között, amelyekkel, a tudomány állítása szerint, ember eddig sohasem találkozott! Most boldog lettem volna, ha megismerkedhetem velük, érzelmeikkel, gondolataikkal, jellemükkel, szokásaikkal, természetükkel! Erre azonban ezen az éjszakán még csak gondolnom sem lehetett. De feltettem magamban, hogy addig a fennsíkot el nem hagyom, amíg meg nem győződöm róla, hogy valóban emberek élnek-e a barlangokban, s ha igen, fel nem derítem eredetüket s életmódjuk sajátosságait. Addig nem térek vissza társaimhoz.

Gladys-tava - az én tavam - ragyogó higanylaphoz hasonlóan terült el alattam, s ez a ragyogó higanylap visszatükrözte a telihold képét. A tó sekély lehetett, mert sok alacsony homokzátony emelkedett ki a vízből. A vízben eleven élet folyt. Valami forgott, siklott benne, felfodrozta. Olykor egy-egy nagy, ezüstpikkelyes hal vetette

fel magát színéről a levegőbe. Máskor meg valami szörny palaszínű, gömbölyű háta bukkant ki belőle. Az egyik sárga homokzátonyon óriási hattyúhoz hasonló teremtmény jelent meg. Esetlen testtel, hosszú, hajlékony nyakkal dökögött tova a víz szélén, majd hirtelen a vízbe ugrott, amelyből csak hosszú nyaka és hegyes feje tűnt néha elő.

Figyelmemet csakhamar azok a jelenetek vonták magukra, amelyek annak a sziklának a lábánál játszódtak el, amelyen feküdtem. Két nagy, páncélos állat jött le az itatóhoz, leguggolt a tó szélén, hosszú, hajlékony nyelvét - vörös szalaghoz hasonlóan - belemártogatta a vízbe, és nagyokat nyelt belőle. Gyönyörű gímvad csatlakozott hozzájuk a párjával és két kölykével. A tartása királyi volt. Hozzá hasonló sehol széles e világon több nem akad, mert az őzek és rénszarvasok, amelyeket eddig láttam, alig értek volna a válláig. A pompás állat egyszerre csak vést jelző horkanást hallatott, és a következő pillanatban ő is, családja is eltűnt a fatörzsek mögött. A páncélosok is dökögve menekültek. Új jövevény közeledett lefelé az ösvényen.

Egy pillanatig azon tűnődtem, hogy vajon hol láttam én már ehhez hasonló szörnyet, hol láttam ezt a púpos hátat égnek meredező szőrrojtjaival, valamint azt a varangyhoz hasonló fejet, amit a földre horgasztott? De amikor a közelemben ért, tüstént felismertem. A pikkelyes tarajú sárkány volt, a stegosaurus, ugyanaz, amelyet a szerencsétlen Maple White örökített meg a vázlatkönyvében, talán ugyanaz a példány, amelyet az amerikai lerajzolt, és mely legelsőnek hívta fel Challenger figyelmét erre a csodás világra! A föld rengett rettenetes súlya alatt, és amint a vizet itta, annak bugyborékolása szinte visszhangot keltett az éjszaka csendjében. Mintegy öt percig olyan közel volt hozzám, hogy ha a kezemet kinyújtom, megérinthettem volna a hátán lobogó szőröcsomókat, azután odébb loholt, és eltűnt a kőgörgöttegek között.

Megnéztem az órámat. Fél kettő már elmúlt. Legfőbb ideje volt hazafelé indulnom. Ismét a kis patak kalauzolására bíztam magam, s nagyon emelkedett hangulatban indultam vissza társaimhoz. Jártam a Gladys-tó partján! Tanúságot tehettem arról, hogy a tavat magát és egész környékét a legcsodálatosabb lények népesítik be! És az őszállatok életének olyan momentumait figyelhettem meg, amelyekről eddig sejtelmem sem volt! Mindez megfordult az agyamban, valamint az is, hogy csak nagyon kevés embernek volt egyetlen éjszakán annyi tudományos szenzációban része, mint nekem.

Mintegy félúton lehettem hazafelé, amikor sajátságos nesz hallatszott a hátam mögött. Olyasvalami volt, ami egyaránt hasonlított a hortyogáshoz és a morgáshoz. Halk, mély, és amellet a legnagyobb mértékben fenyegető. Nyilvánvalóvá vált előttem, hogy az őskori szörnyek valamelyike van a közelemben. Minthogy az erdő félhomályában látni keveset láttam, meggyorsítottam lépteimet, és úgy igyekeztem hazafelé. Mintegy félmérföldnyit haladhattam így, amikor a nesz megisméltődött a hátam mögött, de sokkal hangosabban és sokkal fenyegetőbben, mint az előbb.

Szinte elakadt a szívverésem, amikor keresztülszaladt az agyamon az a gondolat, hogy az állat üldöz engem. Kivert a hideg verejték, és a hajam is az égnek meredt. Eszembe jutott az a vértől csepegő, rettenetes pofa, amelybe lord Roxton belevágta az égő faágat, és remegő térdekkal megálltam, hogy visszanezzek a hold megvilágította ösvényre, amelyen idáig jöttem. Minden csendes volt, s én semmit sem láttam. De azután a nagy csendességből ismét felhangzott hirtelen, nagyon közletről és nagyon fenyegetően az a halk, a torok mélyéből feltörő hang, amely az imént úgy megrémített. Minden kétségem eloszlott. Szörny üldöz engem, és pillanatról pillanatra közeledik hozzám.

Úgy álltam ott, mintha egész testem megbénult volna. A tisztás túlsó felén megmozdultak a bokrok. Óriási árny szökött ki közülük, és nagy ugrásokkal közeledett felém. Úgy mozgott, mint egy kenguru. Egyenes testtartással nagyokat ugrott kiterjesztett hatalmas hátulsó lábaival, míg az elsőket, elöl, kenguruszerűen tartotta. Akkora volt, mint egy álló elefánt, és az ereje sem volt csekélyebb. Nehézkes és hatalmas testének mozdulatai ügyesek voltak és fürgék. Egy szempillantás alatt megállapítottam, hogy üldözőm nem az óriási kengurugyíkok közül való, nem azok közül a szörnyek közül, amelyek az emberre nézve veszélytelenek. A nagy levélevők háromfogú feje szelíd volt és merengő. Ezé a szörnyé rövid és széles, a békáéhoz hasonlított és ahhoz a rémhez, amely táborunkat megtámadta. Vérszomjas ordítása és rettenetes ereje, amelyet üldözésem közben kifejtett, csakhamar meggyőzött arról, hogy csakugyan egy húsevő sárkány, a legrettenetesebb állatok egyike, amely valaha ezen a földön járt, követi vérszomjasan szimatolva a nyomomat.

Még most is, ahányszor ez a szörnyű kaland az eszembe jut, hideg verejték lepi el homlokomat. Mit tegyek? Haszontalan fegyveremet ugyan még mindig a kezemben szorongattam, de tudtam, hogy úgysem vehetem hasznát. Kétségbeesetten néztem körül, hogy nem akad-e fa a közelemben, amelyre felmenekülhetnék. De a sűrűségben csak fiatal hajtások lombosodtak. A szörny egyebekben a rendes fákat is olyan könnyűszerrel döntötte ki, mint amilyennel mi egy fűszálat tépünk le. A menekülés egyetlen módja ennél fogva a futásban rejlett. A göröngyös talajon csak mérsékelt gyorsasággal haladhattam előre, de azután csakhamar ráakadtam egy olyan ösvényre, amelyet az itatóhoz igyekvő vadak keményre tapostak, s ekkor ismét felcsillant előttem a menekvés reménye, hiszen futni jól és kitartóan tudtam. Amúgy is hasznavehetetlen fegyveremet eldobtam, és megállás nélkül mindegy félmérföldnyit szaladtam. Lábam reszketett, mellem zihált, tudóm mintha meg akart volna szakadni, de azért - hátam mögött tudva a rémet - csak futottam, egyre csak futottam...

Végre azonban mégis megálltam, mert már mozdulni is alig bírtam, és azt hittem, hogy megmenekültem. Tévedtem. Üldözőm ugyan egy percre elmaradt mögöttem, de azután ismét recsegett, ropogott a hátam mögött, óriási láb dobbant s óriás tüdő fújtatott vadul: a fenevad a sarkamban volt, és én elvesztem... Reménytelen volt részemről minden menekülési kísérlet. A szörny ugyan nagyon lassan mozgott, de győzte kitartással. Amint közeledett, a holdfény megvilágította óriási, vérszomjas szemét, nyitott szájában megcsillantotta rettenetes fogsorát, valamint az éles, rövid

karmokat is izmos ujjain. Rémületemben nagyot kiáltottam, és fejvesztve vonszoltam magam tovább az ösvényen. Mögöttem mindig erősebb, mindig hangosabb lett az állat hörgése, minden pillanatban vártam, hogy megragad... Ez azonban nem következett be. Hirtelen valami nagyot reccsent alattam, s én valahová, nagyon mélyre, lezuhantam... Aztán csönd és nyugalom lett körülöttem...

Ájulásomból, amely néhány percnél nem tarthatott tovább, rettenetes bűzre ébredtem, és amikor kezemet tapogatózva kinyújtottam, hatalmas hústömeget és csontokat érintettem meg. Fölöttem csak kis csücske látszott a csillagos égnek, mi arról győzött meg, hogy mély gödörbe zuhantam. Lassan talpra álltam. Bár mindenem fájt, egyik tagomat sem törtem el vagy ficamítottam ki. Amikor eszméletemet visszanyertem, rémulten néztem fel a gödör nyílására, hogy megállapítsam: nem kémlel-e be rajta üldözőm. De semmi nesz sem hallatszott, és más jel sem árulta el a rém közellétét. Körülsántikáltam a gödröt, hogy megtudjam, miféle helyre zuhantam le olyan váratlanul.

A gödör mintegy húszlábnyi kiterjedésű volt, lejtős oldalfalakkal és egyenes fenékkal, amelyet valósággal elborítottak az állati tetemek. A hús legtöbbször már erősen oszlásnak indult, és a levegőt valósággal megfertőzte a belőlük kiáradó rettenetes bűz. Miközben a hullahalmok között ide-oda botorkáltam, hirtelen valami keménybe ütköztem. A gödör közepéről szálfá magasodott az ég felé. Olyan magas volt, hogy a kezemmel el sem érhettem a tetejét, amely mintha zsírral lett volna bekenve.

Hirtelen eszembe jutott, hogy van egy viaszgyújtó a zsebemben. Meggyújtva egy szálat, tiszta képet alkothattam magamnak arról a helyről, ahova kerültem. Csapda volt, emberkéz alkotta csapda. A mintegy kilenc láb magas szálfá csúcsa a felső végén erősen hegyesedett, és valósággal fekete volt a felnyársalt állatok megalvadt véréből. A hegyes szálfá körül heverő hullák úgy voltak elrendezve, hogy ne legyenek útjában az utánuk jövőnek. Eszembe jutott Challengernek az a mondása, hogy emberek nem élhetnek a fennsíkon, mert gyöngye fegyvereikkel nem védekezhetnek az özönvíz előtt való kor óriási hullói ellen, íme, most megismertem a védekezés egy módját. A szűk bejáratú sziklabarlangok a bennszülötteket megvédték a szörnyek elől, mert az óriási állatok a nyílásokon nem fértek be. A fennsík lakói azonban ezenfelül ágakkal eltakart, mély csapdákat is ástak az állatok útjába, s nagyon sok ragadozó, még mielőtt megközelítette volna az emberlakta vidéket, már elpusztult ezekben a csapdákbán.

A gödör lejtős oldalfalát egy ügyes embernek nem volt nehéz megmászni, de mégis sokáig haboztam, mielőtt hozzáfogtam volna. Nem tudhattam, nem les-e rám az első bokor mögül a sárkány. Később azután mégis nekivágtam. Eszembe idéztem Challengernek azt a mondását, amely szerint ezek a nagy állatok rendszerint olyan ostobák, hogy tervszerű cselekvésre képtelenek, és hogy a kipusztulásukat főleg a saját ostobaságuk idézte elő, az, hogy nem tudnak a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodni.

Az én sárkányom is, látva eltűnésemet, eltávozott, mert amikor a gödör szélére felkapaszkodtam és körülnéztem, üldözőmnek nyomát sem láttam. Egy ideig a gödör szájánál a földön üldögéltem, minden pillanatban készen arra, hogy menedékhelyemre visszaugorjak, de aztán megnyugodtam, és visszalopóztam azon az ösvényen, amelyiken jöttem. Némi távolságban megtaláltam eldobott fegyveremet, s csakhamar ráakadtam a patakra is, amely vezetőm volt. És, riadt pillantásokat vetve olykor hátrafelé, hazaindultam.

Alig tettem azonban néhány lépést, üzenet jött társaimtól. A tiszta, csöndes hajnalban ugyanis puska lövés dördült. Megálltam, hallgatóztam, de egyebet nem hallottam. Egy pillanatig eltűnődtem azon, hogy micsoda veszély is fenyegetheti társaimat, de azután eszembe jutott, hogy alkalmasint észrevették távollétemet, azt hiszik, hogy eltévedtem, és azért sütötték el fegyverüket, hogy a hang segítségével könnyebben találják vissza hozzánk.

Felgyorsítottam lépteimet, és végre a táborunkat körülzáró fasorhoz értem. Hangos szóval kívántam jó reggelt, de válasz nem érkezett köszöntésemre. A nagy némaság megrémített. A túskefalhoz értem. A bejáratot nyitva találtam, és bent rettenetes látvány tárult elém. Készleteink vad rendetlenségben heverték a földön, és a kialvó tűz mellett, a fűvön, hatalmas vérfolt piroslott. Szentséges Úristen! Mi történt itt? Talán sohasem látom viszont társaimat, és örökre ide, erre a rettenetes helyre száműzött a sorsom!?!... A hajam szála is égnek állt erre a gondolatra! Hívtam, szólítottam társaimat, de válasz semerről sem érkezett.

6.

Kimerülten, apatikusan ültem feldúlt táborunk romjain. A nap lenyugodott, esteledni kezdett. Azon kellett gondolkoznom, hogyan fogom az éjszakát eltölteni. Elzártam a túskefal bejáratát, és a tábor három sarkában három tüzet gyújtottam. Csakhamar mély álomba merültem, amelyből hajnalban, nagyon különös módon ébredtem fel. Egy kéz nehezedett a vállamra, az keltett fel. Lord Roxton keze. A lord mellett térdelt. De csakugyan ő volt-e? Eddig mindig kifogástalan öltözetű és viselkedésű gentlemannek ismertem. Most sápadt volt, szeme vadul forgott, a melle zihált. A ruhája rongyokra szakadt, kalapját elvesztette. Szememben rémült kérdéssel néztem rá, de ő, miközben készleteink között kutatott, sietésre buzdított.

- Jöjjön gyorsan! - mondta. - Minden perc drága! Fogja a fegyvereket! Itt van az összes, megmaradt töltényünk, dugja zsebre őket, és itt van egy kis ennivaló. Így. Most pedig ne kérdezzen semmit, csak jöjjön, siessen, mert különben elvesztünk!

Még álomittasan mindegyik karom alá egy-egy fegyvert kaptam, kezembe pedig egész csomó konzervdobozt, s követtem őt. Nem törődve a tüskékkel s az ágakkal, amelyek megsebeztek, lord Roxton a sűrűség közepébe igyekezett.

- Itt biztonságban vagyunk! - mondta, amikor végre megállapodott. - Ha a tábort újra felkeresik, majd elcsodálkoznak...

- Kik? - kérdeztem riadtan.

- A majmok! - felelte ő. - Az összes szörnyeteg közül a legveszedelmesebbek! Ne beszéljünk hangosan! Nagyon éles a hallásuk és a látásuk! Csak szimatjuk nincs. Ezért remélem, hogy itt nem találják ránk.

Néhány szóval, suttogva, elmondtam neki, hogy hol, merre jártam.

- Önt csak egy sárkány üldözte - felelte lord Roxton -, bennünket azonban a megtestesült ördögök táncoltattak meg. Egyszer volt már dolgom emberevő majmokkal, de azok udvaroncok voltak ezekhez a bestiákhoz képest...

- De hát, az Istenért, mi történt?

- Hajnalban hirtelen majomeső hullott le ránk. Azt hiszem, a sötétben gyülekeztek, mert a fejük fölött levő fa szinte feketéllett tőlük. Majomnak mondom őket, de botokat, köveket ragadtak a kezükbe, beszéltek, fecsegték egymással, és végre kúszónövények indáival megkötözték a kezünket. Soha életemben nem láttam ilyen állatokat. Az egyiket meglőttem. A többiek erre felkapták vérző társukat, és elrohantak vele. Aztán úgy körénk telepedtek, és úgy bámultak bennünket mord arccal, mintha gyilkosok lettünk volna. Félemberek azok. Challenger nem mai csirke, de még ő is elszontyolodott a láttukra.

- Hol van Challenger? Mi történt vele?

- Neki, azt hiszem, nincs rossz dolga, mert a majmok királlyá választották...

- Kérem, ne tréfáljon ilyen súlyos órákban.

- Eszem ágában sincs. Úgy van, ahogy mondom. Az öreg majomkirállyá lett. A majmok azonnal nagy rokonszenvvel tekintettek reá. Ami nem is csoda. Hiszen szakasztott olyan a külseje, mint nekik. A dereka rövid, a melle gömbölyű, nyaka alig van, a szakála göndör, vörhenyes, a szemöldöke bozontos, a teste szőrös. Amikor a vezénylő vén majom mellett állott, olyan volt tudós barátunk, mintha ikertestvére lenne a vén bestiának. Csak jóval nagyobb volt nála. A majmok körüljárták, körültapogatták Challengert, végül pedig felkapták a vállukra, és úgy vitték, diadalmenetben, mint valami római császárt.

A távolból zavaros lárma hallatszott. A lord kikémlelt a sűrűből, azután felkiáltott:

- Nézze! Ott mennek! Töltsük meg a fegyvereinket! Úgy! Hadd emlegessék meg, hogy megkínóztak bennünket, ha a közelünkbe jönnek.

- Hát meg is kínozták?

- Szörnyen. Elhurcoltak négymérföldnyire levő városukba, amely talán ezer lombból tákolt kunyhóból áll, közvetlenül a szikla szélén. Végigtapogattak piszkos kezükkel (úgy érzem, hogy mocskos mancsaik nyomát sohasem tudom lemosni magamról). Aztán megkötözték kezünket, lábunkat. Tehetetlenül feküdtünk a fák között. Egy óriási fickó örködött fölöttünk, hatalmas bunkóval a kezében. Nem mi voltunk azonban a majomváros egyetlen foglyai. Más emberek is voltak ott rajtunk kívül.

- Emberek?

- Igen. A fensík bennszülöttei. Láttuk őket. Szegény, nyomorult, gyáva férgek. Úgy látszik, hogy a fensík másik oldalát lakják - azt, amelyben ön azokat a barlangokat látta -, ez az oldal pedig a majmoké. Tegnap a majmok fél tucat embert ejtettek foglyul közülük, így a rézbőrűek főnökének fiát is. Istenem, hogy jajveszékelték és siránkoztak a szegény páriák. A kis, vörös emberkéket a majmok úgy összeharapdálták és karmolták, hogy menni is alig tudtak már! Kettőt a jelenlétünkben agyonvertek, az egyiknek valósággal kicsavarták a karját. Rémséges látvány volt! Ön, mondhatom, jól járt, fiatal barátom! Ép bőrrel megmenekült! Ha a majmokat nem foglalta volna le az indiánvadászat, bizonyos, hogy ön után eredtek volna, mert, amint azt ön nagyon helyesen megállapította, ők már az elejétől fogva figyeltek bennünket, és jól tudták, hogy ma hajnalban eggyel kevesebben voltunk, mint rendszeren. Borzasztó dolgokon kellett átesnünk! Emlékszik annak a szegény amerikainak a tetemére, akit felnyársalva találtunk a sás között? Azt is ők ölték meg! A bambuszerdő ugyanis éppen a majomváros alatt terül el. Úgy látszik, a bestiák oda szokták letaszítani a szikláról áldozataikat. Azt hiszem, hogy a bambuszerdőben még nagyon sok csontváznak kell lennie.

- Talán a bennszülöttekkel is ilyen módon végeztek?

- Igen. Szörnyű jelenet volt, nem fogom feledni, amíg élek. Kivégeztetésük valóságos szertartás keretében ment végbe. A majmok ünnepélyesen körülülték a sziklát. A vezérek és a vének a díszhelyre jutottak. A bennszülöttek közül pedig négyet négy majomhóhér a szikla szélére kergetett. Kényszerítették őket, hogy a szikla széléről vessék le magukat a mélybe. Lezuhanásukat az egész gyülekezet látható gyönyörűséggel figyelte. A hegyes bambusznádszálak úgy szaladtak beléjük, mint kés a vajba. Most már értem, hogyan nőhetett át a nád annak a szegény amerikainak a bordái között...

- Ön azt mondja, hogy tizenkét bennszülöttet ejtettek foglyul a majmok, s a tizenkét fogoly közül kettőt agyonvertek, négyet pedig a szikláról való leugrásra kényszerítették. Mi történt a többi hattal?

- Azok még ott sínylődnek, fogságban. Rájuk és Summerlee-re alkalmasint holnap kerül a sor. Challengernek, könnyen lehet, megkegyelmeznek. Magukfajtájabelinek nézik.

- Ezt ön ilyen könnyedén mondja?

- Azért mondom ilyen könnyedén, mert ebbe a dologba még mi is beleszólunk.

- És a két tanár... ők nagyon odavannak?

- Már egészen berekedtek.

- Berekedtek? Mitől?

- A sok beszédetől.

- Kivel beszélgetnek? A majmokkal?

- Azt nem. Egymással. Vitatkoznak. Arról vitatkoznak, hogy a majmok, amelyek holnap le fogják őket taszítani a sziklákról, dryopithecusok-e vagy pedig pithecanthropusok?

- És ön? Ön hogyan szabadult tőlük?

- Mellbe vágtam az örömet. Úgy. A majmok gyenge futók. A lábuk ugyanis rövid és görbe. És még egy előnyünk van velük szemben.

- És mi az?

- A fegyvereink!

- Most mihez kezdünk?

- Megyünk a két professzorért!

Az a lárma, melyet az előbb hallottunk, egyre erősödött. Lord Roxton megragadta a karomat, úgy mondta:

- Nézze. Itt jön az egész banda.

A majmok menete csakugyan rejtekhelyünk előtt vonult el. Egymás nyomában haladtak görbe lábakkal és görnyedt háttal, kezükkel olykor a földet érintették, és fejüket menés közben ide-oda forgatták. Átlag öt láb magasra becsültem őket. Némelyiknek bot volt a kezében. Messziről szőrös embereknek látszottak.

- Ezek bennünket keresnek - mondotta halkán lord Roxton. - Éppen ezért, mielőtt rajtuk ütnénk, megvárjuk, amíg visszatérnek városukba. Vigyáznunk kell, nehogy két tűz közé kerüljünk.

Így hát előbb megreggeliztünk, és csak azután indultunk - zsebeinket megtömve golyókkal - szabadító utunkra. Nesz nélkül bújtunk keresztül a bokrok között. A lord egyszerre csak előreugrott, és felindulástól remegő hangon suttogetta:

- Jöjjön hamar! Remélem, még időben érkezünk!

Magam is megrendültem attól a látványtól, amely a szemem elé tárult.

Egy tisztás terült el előttünk. A tisztást ágakból és lombokból összetákolta kunyhók szegélyezték, a kunyhók tetejét és a faágakat kis és nagy majmok tömege népesítette be. A szikla szélén néhány száz szőrös szörny gyülekezett. Előttük az elfogott indiánusok kis csapata állott, mellettük pedig egy magas fehér ember: Summerlee.

A menekülés teljesen lehetetlen volt.

Az áldozatoktól jobbra két másik alak vont a magára figyelmünket. Az egyik Challenger volt, a másik a majmok királya.

Challengernek rongyokban csüngött le a kabátja, az inge is el volt szakítva hatalmas mellén, és haját - amely igen megnőtt kóborlásaink alatt - összekuszálta a szél. Néhány óra alatt a civilizált tudós - külsejére nézve - Dél-Amerika vadonjának legvadabb lakója lett. És mellette a majomkirály mintha csak a karikatúrája lett volna.

A következő percben két majom megragadta az egyik indiánt, és előrelökte a szikla széle felé. A király felemelte a kezét, mire a majomhóhérok megfogták a szegény indián kezét, lábát, két-háromszor rettenetes erővel meglóbálták áldozatukat, aztán ledobták a mélységbe. Az egész gyülekezet a szikla szélére rohant, és lenézett. A nagy csöndben szívet tépő kiáltás jajdult, a majmok pedig ujjongva ugráltak, szőrös karjukat lóbálták a levegőben. Aztán ismét a szikla széle köré sorakoztak, és várták a következő kivégzést.

Most Summerlee-n volt a sor.

Két ór durván megragadta, és a szikla felé taszította. Challenger a kezével hadonászott, látszott, hogy kegyelmet kér társa számára. De a majomvezér megrázta a fejét, és ellökte maga mellől Challengert. Ez volt utolsó mozdulata, mert lord Roxton elsütötte a puskáját, és a majomkirály a földre bukott.

- Lőjön közibük oda, ahol a legtöbb van! - kiáltotta felém a lord.

Én pedig, aki eddig még egy nyulat sem tudtam lelőni, vadul tüzeltem és töltöttem újra meg újra. Négy puskánkkal mi ketten rettenetes öldöklést vittünk végbe. A majmok vadul összevissza szaladgáltak, halomra buktak, és foglyaik csakhamar egyedül, őrizetlenül álltak a szikla szélén.

Challenger értette meg elsőnek a helyzetet. Karon ragadta Summerlee-t, és mind a ketten felénk rohantak. Mi pedig, kezeinkben töltött fegyvereinkkel, siettünk eléjük. Summerlee ereje elfogyott. Ekkor Challenger és én felemeltük a szegény öreget, és úgy vittük, lord Roxton pedig hátrafelé lépegetve, folytonos tüzeléssel védett meg bennünket a bokrok közül mindenfelől előbukkanó majmoktól. Talán egymérföldnyire üldöztek, de aztán elmaradtak, látva, hogy biztosan élő fegyvereinkkel szemben tehetetlenek. Amikor táborunkhoz értünk, körülnéztünk. Azt hittük, hogy egyedül vagyunk.

Pedig nem maradtunk magunkra. Mert alig zártuk be a túskefal bejáratát, kintről lépteket és panaszos siránkozást hallottunk. Lord Roxton töltött fegyverrel a kezében az ajtóhoz ment, és kinézett rajta.

Az ajtó előtt a négy megmenekült indián állott, és védelemért könyörgött. Kezükkel az erdő felé mutattak, annak jeléül, hogy az tele van veszedelemmel.

Lord Roxton beeresztette őket, és ekkor az egyik odaborult a lábához, s mindkét kezével szorosán átölelte.

- Mit csináljunk ezekkel a szegényekkel? - kérdezte a lord. - Kelj föl, kis öreg, vidd el az arcodat a cipőmről...

Summerlee, aki éppen a pipáját tömte meg, megszólalt:

- Ön a halál torkából mentett meg mindnyájunkat, uram! Férfias cselekedet volt!

- Vitézi tett! - kiáltotta Challenger. - Nemcsak egyénileg, de az európai tudomány nevében is mély hálával tartozunk önnek. Mert bátorkodom kijelenteni, hogy

Summerlee és az én pusztulásom pótolhatatlan veszteség lett volna a tudomány számára. Ön és fiatal barátunk derekasan viselkedett.

- Most az a kérdés - vetette közbe a lord -, hogy mit kezdjünk ezekkel az indiánusokkal.

- Haza kellene kísérnünk őket - véleményezte Summerlee -, de nem tudjuk, hogy merre van az otthonuk.

- A Gladys-tó túlsó oldalán, barlangokban élnek - feleltem.

- Malone már járt arra! - tette hozzá lord Roxton.

Az erdő felől ismét felcsendült a majmok éles sívítása.

- Siessünk el innen! - kiáltotta lord Roxton. - Ön, fiatal barátom, vezesse Summerlee-t, az indiánok pedig vigyék a holmikat... Hamar, még mielőtt a majmok megláthatnának bennünket.

- Mennyire vannak ide az indiánok barlangjai? - kérdezte Summerlee.

- Vagy húszmérföldnyire - feleltem.

Félóra alatt elértük azt a rejtekhelyet a sűrűségben, amelyet mi fedeztünk fel lord Roxtonnal.

Az erdőt betöltötte a majmok izgatott kiáltozása. De egyikük sem merészkedett rejtekhelyünkig. És mind a fehér, mind a vörös embereket csakhamar elnyomta az enyhülést adó álom.

6.

Az képzeltük, hogy üldözőink nem ismerik rejtekhelyünket, de csakhamar az ellenkezőjéről kellett meggyőződnünk. Nesz nem hallatszott, levél nem mozdult a fákon, de üldözőink lestek ránk, s türelmesen várták a kellő pillanatot. A halálhoz sohasem voltam közelebb, mint ezen a reggelen.

A tegnapi izgalmaktól még mindig halálos fáradtan ébredtünk. Summerlee olyan gyöngé volt, hogy állni is alig tudott, de azért csodálatos bátorságról tett tanúbizonyságot.

Elhatároztuk, hogy egy-két óráig még várakozunk, megreggelizünk, aztán elindulunk a Gladys-tó irányába, az indiánusok lakóhelye felé. Számítottunk rá, hogy a bennszülöttek szívesen fogadnak bennünket, hiszen azok lesznek szószólóink, akiket megmentettünk, és azok közé, mint megtudtam, tartozott a törzsfőnök fia is. Úgy terveztük, hogy ha a bennszülöttek életmódjával is megismerkedtünk, foglalkozhatunk a visszatérés problémájával. Erre, az utolsó napok rémes tapasztalatai után, Challenger is hajlandónak mutatkozott.

Egyszerre csak észrevettem, hogy az indiánok egyike eltűnt.

- A patakhoz ment vízért - felelte kérdezősködésemre lord Roxton. - Amoda, a három fa közé...

- Elmegyek, és utána nézek - mondtam. Fogtam a puskámat, és elindultam a patak felé.

Bár több mérföldnyire voltunk a majomvárostól, fegyvertelenül többé egy lépést sem tettem.

A pataktól bokrok választottak el. Nekivágtam a bokroknak, de megbotlottam. A földön az indián élettelen teteme feküdt, kitekert tagokkal. Hangosan felkiáltottam, és - nyilván őrangyalom sugallatára felnéztem a fára. A fejem fölött lévő sűrű lombzatból éppen két hosszú, vörös, szőrös kar nyúlt le, és a következő pillanatban már nyakon ragadott volna egy óriás kéz, ha hátra nem ugrom. De így sem menekültem meg tőle. Félreugrásom csak annyiban használt, hogy a két kéz nem a torkomat, hanem az egyik hátulról a nyakamat, a másik előlről az arcomat markolta meg. Védekezően a torkomra szorítottam a kezemet, de a következő pillanatban az óriási kéz már föléje fonódott. Felemelt a földről, és éreztem, hogy valami rettenetes erő hátra, mindig hátrább szorítja a fejemet. Kezdem eszméletemet veszteni. Tágra nyílt szemem egy kérlelhetetlen arcba tekintett, s ebből az arcból hideg, kegyetlen szempár meredt felém, amely valósággal hipnotizált. Amikor az állat megérezte gyengülésemet, erősebben fordította fejemet hátrafelé. Finom köd borult a szememre, és fülemben mintha apró ezüstharangok csengtek volna. Kábultságomban még egy puska ropogását hallottam, azután éreztem, hogy a földre hullok.

Amikor ájulásomból magamhoz tértem, hanyatt feküdtem a fűvön, rejtekhelyünkön. Lord Roxton hideg vízzel dörzsölte a halántékomat, Challenger és Summerlee pedig rémült arccal guggolt mellettem. Sebesülésem nem volt veszélyes. Félóra múlva sajgó fejjel és merev nyakkal, de mégis felülhettem, új tettekre készen.

- Fiatal barátom, ez egyszer igazán csak hajszálon függött az élete - mondta lord Roxton. - Amikor a kiáltását meghallottam, és a hang után rohantam, már azt hittem, hogy eggyel kevesebben vagyunk. Lába a levegőben kalimpált, s a nyakát a majom már félig kitekerte. Nagy ijedségemben nem találtam el a bestiát, de a lövéstől megijedt, önt eleresztette, és nyomban eltűnt. Szeretném, ha ötven fegyveres emberem volna, hogy középük lövethetnék, és megtisztíthatnám ezt a vidéket a majmoktól!

Kora délután indultunk el.

A majmok követtek bennünket, és minden oldalról lestek ránk. Nappal nem kellett félnünk tőlük, de annál inkább éjjel.

Ugyanazon az úton haladtunk, amelyen felfedezőutam alkalmával én haladtam.

Elöl a fiatal főnök ment vezetőnek, utána pedig másik két társa megmentett kevés holminkkal megrakottan. Mi, a négy fehér ember, a nyomukban lépdeltünk, kezünkben élesre megtöltött, lövésre kész fegyverrel.

Késő délután pillantottuk meg a tó vizét. Bennszülött barátaink hangos kiabálással adtak kifejezést örömüknek. Gyönyörű látvány tárult elénk. A víz ragyogó tükrén egész sor kenu közeledett egyenesen a felé a pont felé, ahol mi álltunk. A bennszülöttek, amikor megláttak bennünket, harsogó ujjongással ugráltak fel

ültükből, és evezőiket, lándzsákat megforgatták a levegőben. Azután odaéveztek hozzánk, és mély alázattal térdre borultak a fiatal főnök előtt. Egy kacagányos, üveggyöngy füzéres idősebb férfi odalépett hozzá, és gyöngéden szájon csókolta. Aztán ránk mutattak, kérdezősködtek, végül pedig szertartásosan megöleltek bennünket is. Az egész törzs leborult előttünk, így adva meg nekünk a legnagyobb tiszteletet.

Látszott, hogy a bennszülöttek hadjáratra készültek, mert mindegyikük oldalán bunkó lógott vagy kőfejsze, kezükben pedig csontvégű bambuszlándzsát tartottak. Gyűlölettel teli pillantásokat vetettek az erdő felé, és sűrűn ismételték a "Doda" szót. Nyilvánvaló volt, hogy az öreg főnök fiának kiszabadításáért vagy esetleg megöletésének megbosszulásáért indultak harcba. A helyzet megváltoztával nagy tanácskozásba kezdtek, mialatt mi a közelben egy kősziklára telepedtünk le. Két-három harcos szónokolt, végül pedig a fiatal főnök tartott beszédet, olyan lelkes és kifejező mozdulatok kíséretében, hogy ezekből megértettük minden szavát.

- Előbb vagy utóbb úgyis meg kell tenni - ezt mondhatta -, miért halogassuk tehát a leszámolást? Társainkat meggyilkolták. Véletlen, hogy jómagam ép bőrrel menekültem. Közülünk senki sincs tőlük biztonságban. Most itt vagyunk egybegyűlve, fogjunk hozzá! - Ujjával felénk mutatott. - Ezek az idegenek: barátaink. Parancsolnak a villámnak és a mennydörgésnek. Mikor lesz ilyen segítségünk? Cselekedjünk! A jövő biztonsága érdekében!

A kis, vörös harcosok áhítattal hallgatták, és amikor beszédét befejezte, viharosan nyilvánították tetszésüket. Az öreg főnök aztán közelebb lépett hozzánk, és kérdezett valamit.

- Most nekünk kell döntenünk - mondta lord Roxton. - Ami engem illet, magam is nagyon szeretnék ezzel a majomhaddal leszámolni, és szeretném őket kipusztítani a föld színéről. Én okvetlenül rézbőrű barátainkkal tartok. És ön, Malone?

- Természetesen én is.

- Hát ön, Challenger?

- Azt hiszem, embertársi kötelességünk, hogy segítsünk nekik...

- És mi az ön véleménye, Summerlee?

- Nekem az a véleményem, hogy nagyon is eltérünk eredeti célunktól. Én nem azért hagytam el londoni katedrámat, hogy egy csapat vadembert támogassak a majmok elleni harcban. De ha önök mind elmennek, én sem maradhatok le...

- Akkor hát a kocka el van vetve - mondta lord Roxton. A főnökhöz fordult, intett a fejével, és a puskájára csapott...

Az öreg főnök kezét fogott velünk, és harcosai hangosan ujjongtak.

Minthogy már alkonyodott s így késő volt a hadjárat megindítására, az indiánok tábort ütöttek. Mindenfelé tüzek gyúltak ki. A rézbőrűek közül néhányan a sűrűbe

mentek, s egy-egy óriás kengurugyíkot hajtvva maguk előtt tértek vissza. Mint a többi óriás hüllőnek, ezeknek is aszfaltos volt a válluk.

Az aszfaltfoltok rejtélye megoldódott. Kiderült, hogy az óriás kengurugyíkokat a bennszülöttek magántulajdonukba vették. Miként otthon, Angliában, a teheneknek például, úgy itt, az inguanodonok mindegyikének megvolt a maga gazdája, s az aszfaltfoltok a tulajdonosok jelei voltak az állatok hátán. Ezek a növényevő szörnyek olyan tehetetlenek és lusták voltak, hogy egy gyerek is elbírhatott velük.

A hatalmas állatokat néhány perc alatt feldarabolták, és húsup csakhamar egy tucat tűz fölött pörkölődött egy nagy, pikkelyes hallal együtt, amelyet a rézbőrűek a tóból fogtak ki lándzsájukkal.

Másnap már kora hajnalban tábort bontottunk, és egy órával később megkezdttük azt az emlékezetes hadjáratot, amelyről első haditudósításumat írtam.

Csapatunk csaknem ötszáz főnyire növekedett azokkal a bennszülöttekkel, akik csatlakoztak hozzánk.

A csapat előtt őrszemek haladtak, s az elővéd után rendezett sorokban menetelt a had zöme egészen az erdő széléig, ahol felfejlődttünk. Roxton és Summerlee a jobbszárnyra került, Challenger velem a balra. A kőkorszak vitézei egy sorba kerültek velünk, a huszadik század modern fegyverekkel ellátott fiaival.

Az ellenségre nem kellett soká várakoznunk.

Az erdő széle felől vad, éles kiáltás hallatszott, és a sűrűből hirtelen egy majom tört elő, kövekkel és bunkóval felfegyverkezve, s nekirontott az indiánok vonalának. A hatalmas erejű, rövid lábú állat habzó szájával, vérszomjason villogó szemével és macskaszerű, fürge mozdulataival félelmetes jelenség volt.

Szörnyű harc kezdődött. A tisztáson aránylag könnyű dolgunk volt. Ellenségeinket kényelmesen célba vehettük és leterítettük. Hogy a terep nem alkalmas a számukra, ezt csakhamar a majmok is észrevették. Visszavonultak a fák közé. Itt az ágak közül és a bokrok mögöl vetették magukat a bennszülöttekre, és súlyos bunkóikkal hamarabb zúzták össze áldozataik fejét, mintsem azok védekezhettek volna vagy lándzsáikkal felnyársalhatták volna támadóikat.

Az egyik majom Summerlee puskáját is összezúzta, és talán meg is öli következő mozdulatával a tanárt, ha egy bennszülött nem siet a fenyegetett tudós segítségére, és szíven nem szúrja a majmot.

A fákról köeső zúdult ránk, de semmi sem tudta a rézbőrűek előnyomulásának lendületét feltartóztatni. Fegyvereik nagy pusztítást vittek végbe a majmok között, sebesült állatok üvöltésétől visszhangzott az erdő, s a majmok megritkult sorainak visszavonulását ujjongó diadalordítással igyekezett megghiúsítani a bennszülöttek csapata.

Végre a majomsereg maradványát sikerült beszorítani utolsó mentsvárukba, a falujukba, s a falu tisztásán most rettentő jelenetek következtek. A bennszülöttek félkör alakban körülzárták a majomsereg roncsait, és lépésről lépésre harcolva a

kivégzések sziklájára terelték. A majmok vagy harc közben hullottak el a rézbőrűek lándzsáitól, vagy ugyanolyan módon taszították őket a mélységbe, mint azt a szegény amerikai, akinek a teteme a bambuszerdőben porlad.

A hímek elpusztultak, a nőstényeket s a kicsinyeket a bennszülöttek foglyul ejtették, a majomvárost pedig feldúlták.

- Maple White fennsíkján - mondta Challenger az ember uralma ezzel biztosítottnak tekinthető.

A rézbőrűek győzelmének számunkra is voltak kellemes következményei, így visszamehettünk táborunkba holmijainkért, és újra érintkezésbe léphettünk hűséges Zambónkkal, aki rémülten szemlélte a majom-ember harc fejleményeit s a majmok tömeges letaszítását a kivégzések sziklájáról.

- Jöjjenek már onnan vissza, jöjjenek! - kiáltotta -, mert ha még sokáig maradnak, bizonyosan elviszi magukat az ördög.

- Igaza van - mondotta Summerlee mély meggyőződéssel. - Éppen elég kalandban volt részünk. Ideje, hogy most már visszavezessen bennünket Challenger a huszadik századba ebből az özönvíz előtti világból.

7.

A győzelem óta mi voltunk a fennsík urai. A bennszülöttek nagy tisztelettel tekintettek ránk, hiszen "tudunk parancsolni a villámnak s a mennydörgésnek is". A nagy tisztelet azonban nem akadályozta meg őket abban, hogy tiszta szívéből óhajtsák a fennsíkról való eltávozásunkat. Félték tőlünk.

S minthogy, talán a saját biztonságuk érdekében, igen kívánatosnak tartották, hogy minél hamarabb eltávozzunk, jelek segítségével megértették velünk, hogy van egy alagút, amelyen át a fennsíkról le lehet ereszkedni a völgybe. Szerencsétlenségünkre nem tudakoltuk meg azonnal azt, hogy ez az alagút hol van, mert másnapra a bennszülöttek hangulata és irántunk való magatartása megváltozott.

Tiszteletük rendületlen maradt ugyan, de úgy látszik, rájöttek arra, hogy a fennsíkon való maradásunk mégiscsak kívánatosabb eltávozásunknál, s hogy, mint szövetségeseiknek, nagy hasznukat vehetik.

Amikor az alagút iránt érdeklődtünk, vállat vontak, tréfás szóval ütötték el a kérdést, hunyorgattak a szemükkel, végül pedig kijelentették, hogy az alagút már nem is létezik, nincs is, csak volt, mert időközben, egy földrengés alkalmával beomlott, s a szabadulásnak ez idő szerint ők egyetlen útját sem ismerik.

Amikor pedig azt kértük tőlük, hogy segítsenek áthidalni a fennsík és a piramis alakú szikla között tátongó mélységet, amelyen átjöttünk, tagadón rázták meg a fejüket.

Egyebekben rendkívül szívélyesek, előzékenyek és figyelmesek voltak velünk. Meghívtak barlangjukba, lakást ajánlottak fel nekünk, sőt azt is felajánlották, hogy

válasszunk magunknak feleséget rézbőrű Vénuszaik közül, mi azonban semmit sem fogadtunk el tőlük.

Lord Roxton gondosan ügyelt arra, hogy fennhatóságuk alá ne kerüljünk, s tökéletesen megőrizzük velük szemben függetlenségünket.

Barlangjaikban azonban meglátogattuk őket.

Ezeket a szűk nyílású, belül egyre inkább szélesedő, tágas, száraz, meleg, szürke falú barlangokat nem emberkéz alkotta, de falaikat érdekes rajzokkal, festményekkel emberkéz díszítette fel. A szikla nem volt túlságosan kemény, könnyű volt vésni bele. S a rézbőrűek tele is vésék azoknak az állatoknak az alakjaival, melyek között élnek. Repülő sárkányok, óriási kengurugyíkok, gímvadak, embermajmok tekintettek le ránk a barlangok faláról, s ezek a rajzok minden idők számára megdönthetetlen bizonyítékai lesznek annak, hogy a fennsíkon együtt élt az ember az őskor rettentő sárkányaival.

Szabadulásunkat a fiatal főnöknek köszönhattük. Ámbár, látva a bennszülöttek magatartásának megváltozását, gondosan titkoltuk előttük, hogy mindenképpen el szeretnénk már hagyni Gladys tavának rejtelmekkel teljes vidékét, ez a fiatalember, akinek mi mentettük meg az életét, észrevette rajtunk, hogy gyötör bennünket a honvágy, s ezért egy este hozzánk osont, s ujjával hallgatásra intve egy darab fakérget nyújtott át nekünk.

A fakérget a tűzhöz vittük, és figyelmesen szemügyre vettük.

Fehér alapján faszénnel rajzolt ákombákom ékeskedett.

- Vajon mi lehet? - kérdezte Summerlee.

- Hogy mi, még csak nem is sejtem - feleltem -, de az a fiatal főnök viselkedéséből nyilvánvaló, hogy számunkra igen fontos közlést tartalmaz.

- Azt hiszem, megtaláltam a nyitját - szólalt meg most lord Roxton -, ez a fakéreg egy tervrajz.

- És minek a tervrajza?

- A barlanglakásoké. A kérgen tizennyolc négyszög van, s a barlangok száma is éppannyi. Itt, a leghosszabb barlang vége mellett kereszt látható...

- Ami nem jelent mást - szóltam közbe -, mint azt, hogy ez a barlang keresztülmegy a hegyen.

- Ez a feltevés szerfelett valószínű - mondotta Challenger. - Én is így magyarázom. Ha pedig ez a barlang alagút is egyszersmind, a túlsó felén nem lehet száz lábnál magasabban a völgy szintjénél.

- Akkor pedig könnyen leereszkedhetünk onnan a völgybe. Hiszen a kötelünk jóval hosszabb száz lábnál.

- Most csak az a kérdés, hogyan hatolunk át a barlangon? Mit csinálunk az indiánusokkal, akik benne tartózkodnak, s akik aligha fogják tétlenül nézni szökésünket?

- Ez nem kérdés. Nem a barlangon fogunk keresztül menni, hanem azon a padlásszerű üregen, amely a barlang fölött húzódik, s amelyet a rézbőrűek csűrül használnak. Mégpedig azonnal!

A barlangban a denevérek raja röppent fel megjelenésünkkor. Sötétben tapogatóztunk egészen a barlang végéig, ahol azonban nagy csalódás ért bennünket. A barlang nem kijáratban, alagútszerűen végződött, hanem egy nagy sziklában.

Kétségbeesve álltunk ott, s néhány percig nem tudtuk, mitévők legyünk. De azután fáklyát gyújtottunk, és újra elöveltük a térképet. Az arcunk felderült. A barlangnyílás egy helyütt elágazott. Mi a zsákutcaszerűen végződő ágába kerültünk, a szabadba azonban a másik ág vezetett.

Megkerestük az elágazást, s a másik ágban folytattuk felderítőutunkat. Több száz lépést tehattunk meg már benne, amikor a mélyről egyszerre csak egyenletesen sugárzó, vörös reflektor világított az arcunkba. Feléje rohantunk. A reflektor nem mozdult, melegét nem éreztük, mozdulatlanul, s mágikus fényben tündököelve sugárzott felénk.

A hold volt.

A telihold, amely egy magasságban állott a barlang nyílásával.

- Íme, a szabadulás kapuja! - kiáltotta boldogan lord Roxton.

A barlangnyílás akkora volt csak, mint egy ablak, de céljainknak azért teljesen megfelelt. Alulról a nyílást nem lehetett észrevenni, mert kiugró sziklák takarták el. Megbizonyosodtunk felőle, hogy nem lesz nehéz leereszkednünk, és boldogan tértünk vissza a táborba, hogy a másnap esti szökés előkészületeit megtegyük.

Csak fegyvereinket és töltényeinket vittük magunkkal, valamint Challenger elég súlyos csomagját, egyéb holmink ott maradt Maple White földjén, ahol annyi nagyszerű élményben, csodálatos kalandban, szenvedésben és örömben volt részünk, s amelytől csak egy hosszú, szeretetteljes pillantással búcsúztunk el, mielőtt befordultunk volna az alagútba.

Két órával később minden holminkkal egyetemben szerencsésen lejutottunk a szikla tövébe.

Először Zambó táborát kerestük fel.

Nagy csodálkozásunkra a táborban vagy nyolc-tíz pásztortűz lobogott. Zambó ugyanis indiánokat hívott a környékről kiszabadításunkra, és sikerült is egy húsz tagból álló mentőexpedíciót megszerveznie. Éppen másnap akartak hozzáfogni annak a szakadéknak az áthidalásához, amelyen keresztül sikerült behatolnunk Curupuri birodalmába.

Az indiánok segítségével minden holminkat kényelmesen elszállíthattuk. Valószínű, hogy nemsokára elérjük az Amazonast, s most már magam is kezdem hinni, hogy még ebben az életben kezet szoríthatok önnel, kedves Ardle mester, s hogy feljegyzéseimnek hasznát veheti a Hírlap.

HARMADIK RÉSZ

Megérkezésünk Angliába diadalmenet volt.

Már a hajón egyre-másra kaptuk az üdvözlő táviratokat, és a világ legnagyobb lapjai milliókat kínáltak fel azért, hogy expedícióinkról cikksorozatban számoljunk be közönségüknek.

Hajónkat, az "Iverniá"-t beláthatatlan tömeg fogadta a kikötőben, és Southamptonban a riporterek valósággal rohamot intéztek ellenünk, de haszontalanul. Megfogadtuk ugyanis, hogy tapasztalatainkról csak a Zoológiai Társaság gyűlésén számolunk be, amelyet november 8-án tartottak a Queen's Hallban.

Lapom, a Hírlap ennek a gyűlésnek a lefolyásáról a következő tudósítást közölte:

"Challenger tanár és társai tegnap este számoltak be a Zoológiai Társaság gyűlésén arról a tanulmányútról, amelyre egy esztendővel ezelőtt azért indultak, hogy hitelesen megállapítsák: élnek-e még valóban - amint azt Challenger tanár állította - Dél-Amerika egy rejtélyes fennsíkján őskori állatok? Jegyeket csak a Társaság tagjai s a külföldi tudományos intézetek rendkívül nagy számban megjelent képviselői kaptak erre az ülésre, a Queen's Hall azonban így is zsúfolásig megtelt, a megjelentek számát körülbelül ötezerre tehetjük.

Amikor az expedíció négy hőse a terembe lépett, az egész közönség felállott helyéről, és percekig tartó tapsorkánnal üdvözölte őket. Ez a viharos ünneplés megisméltódott, amikor Challenger tanár szólásra emelkedett és a hallgatóság elé tárta a bizonyítékoknak azt a tudományos szempontból a legnagyobb mértékben szenzációs halmazát, amelyet a múlt esztendőben tett állításai igazolására sikerült összegyűjtenie tanulmányútja folyamán.

A szinte izgalmasan érdekes előadást gyakran szakította félbe az elragadtatott közönség lelkes tapsa. Beszámolójának végén - a beszámolót a Hírlap mellékletként közli - Challenger tanár intésére egy hatalmas méretű, Zambó nevű néger jelent meg a dobogón, s egy nagy ládát vitt fel oda. A ládából félelmetes szörny került elő. Véres szemű, meztelen nyakú, hosszú, fogas csőrű repülő sárkányfiók, tudományos nevén: pterodaktylus, amelyet Challenger tanárnak sikerült elevenen áthoznia Európába. A néger elővigyázatlansága következtében a sárkányfiók kisiklott őrzői kezéből, s még mielőtt megakadályozhatták volna, kirepült az üvegtetőnek egy szellőzés céljából nyitva hagyott részén.

Az előadás után a tömeg vállán vitte haza, és egész úton a legmelegebb ünneplésben részesítette Challenger tanárt és társait: Summerlee-t, az anatómia professzorát, lord

Roxton, a világhírű utazót és vadászt, valamint a Hírlap szerkesztőjét, Edward Malone-t, aki cikksorozatban fog beszámolni a Hírlap olvasóinak csodálatos élményeiről..."

Az ülést követő reggelen rohantam Gladyshez a kis streathami villába.

Szívem majd kiugrott a helyéből, úgy vert.

Egy álló éve nem kaptam hírt felőle, de ő bizonyosan értesült róla, hogy mire vállalkoztam: érte, egyedül csak érte.

Amire vállalkoztam, azt becsülettel teljesítettem is. Az lettem, akinek akart: híres ember.

Már a kertből meghallottam a hangját, s félrelökve az ámuló cselédet, berohantam a nappali szobába.

Gladys a zongora mellett ült.

Mellette termettem.

- Gladys! - kiáltottam. - Édes Gladysem, itt vagyok, megjöttem! Most végre az enyém lesz!

Gladys tágra nyílt szemmel tekintett rám.

- Hogy érti ezt? - kérdezte.

- Hogy hogyan értem? Hiszen megígérte, hogy feleségül jön hozzám, ha híres ember leszek! Már nem állja a szavát? Vagy talán nem Gladys Hungerford az, akivel beszélek?

- Nem! - felelte Gladys. - Én William Potts né vagyok, és ez az úr itt a férjem.

Egy sáfrányhajú kis mitugrász vigyorgott fel rám, és nyújtotta a kezét.

- Nem kapta meg a levelemet? - kérdezte Gladys.

- Nem kaptam meg. Milyen levélről beszél?

- Parába küldtem ön után egy levelet, s abban mindent megírtam. Ugye, William?

- Uhum! - felelte William.

- Mit írt meg?

- Azt írtam, hogy nem leszek olyan ember felesége, aki őskori kengurugyíkok után mászkál, engem pedig itt hagy. Nem leszek olyan emberé, akinek fontosabb a hírnév, a dicsőség, mint én.

- De hiszen ön...

- Ne vesztegessük rá a szót! Úgyis mindegy. Én csak az olyan embert szeretem, aki itt marad. Aki itt van.

Elkeseredésemben szerencsés vetélytársamhoz fordultam:

- S ön? Ön mivel érdekelte ki Gladyst? - kérdeztem tőle elkeseredetten. - Milyen hőstettet vitt véghez érte? Eljutott az Északi-sarkig? Átrepülte az óceánt? Megtalálta Dárius kincsét?

Mr. William Potts értetlenül bámult rám.

- Legalább azt mondja meg: micsoda maga? Egyetemi tanár? Püspök? Király? Tengernagy? Miniszter?

- Dehogy kérem - felelte szerényen -, napidíjas vagyok egy ügyvédi irodában, a Johnson és Merivalnál, a Chancery Lane 41. szám alatt.

- De a kellő pillanatban itt volt, s nem a repülő sárkányok birodalmában - mondotta Gladys nem minden él nélkül, s én összetört szívvel támolyogtam ki a villa kapuján...